

**UNIVERZA V LJUBLJANI
EKONOMSKA FAKULTETA**

DIPLOMSKO DELO

RENATA KALČEVIČ

**UNIVERZA V LJUBLJANI
EKONOMSKA FAKULTETA**

DIPLOMSKO DELO

MEDNARODNO DONATORSTVO EVROPSKE UNIJE

Ljubljana, junij 2005

RENATA KALČEVIČ

IZJAVA

Študentka _____ izjavljam, da sem avtorica tega diplomskega dela, ki sem ga napisala pod mentorstvom _____ in dovolim objavo diplomskega dela na fakultetnih spletnih straneh.

V Ljubljani, dne _____ Podpis _____

KAZALO

1. UVOD	1
2. DONATORSTVO V OKVIRIH HUMANITARNE DEJAVNOSTI	2
2.1. Opredelitev splošnih značilnosti donatorstva	2
2.1.1. Skupine donatorjev.....	3
2.1.2. Merila in načela donatorstva.....	5
2.2. Značilnosti nevladnih neprofitnih organizacij	7
2.2.1. Poslanstvo in funkcije NVO.....	8
2.2.2. Finančno poslovanje NVO.....	10
2.2.3. Prednosti in slabosti NVO.....	14
2.2.4. Položaj NVO v prihodnosti	14
3. DONATORSTVO EU NA MEDNARODNI RAVNI	15
3.1. Nastanek donatorstva EU kot celote in njegova vloga v svetu	16
3.2. Urad Evropske komisije za humanitarno pomoč (ECHO)	17
3.2.1. Vloga ECHO.....	18
3.2.2. Splošna programska načela in glavni cilji delovanja ECHO.....	19
3.2.3. Proces sprejemanja odločitev o humanitarni pomoči v institucijah EU.....	20
3.3. Upravljanje EU s finančnimi sredstvi za humanitarno pomoč	22
3.3.1. Viri sredstev donatorstva v EU.....	22
3.3.2. Razdelitev sredstev ECHO za humanitarno pomoč.....	23
4. RAZVOJNO IN HUMANITARNO SODELOVANJE EU Z MEDNARODNIMI INSTITUCIJAMI	26
4.1. Sodelovanje EU z mednarodnimi humanitarnimi organizacijami	26
4.2. Sodelovanje EU z agencijami OZN na področju humanitarne pomoči	27
4.2.1. Sistem in ukrepanje OZN na področju humanitarne pomoči.....	28
4.2.1.1. Elementi sistema OZN.....	28
4.2.1.2. Delovanje sistema OZN pri nesrečah.....	28
4.2.2. Sodelovanje urada ECHO z OZN.....	29
4.3. Sodelovanje urada ECHO z NVO	30
4.3.1. Postopek vložitve predloga humanitarnega projekta.....	31
4.4. Mednarodno povezovanje razvojne in humanitarne pomoči Evropske unije	32
5. HUMANITARNE ORGANIZACIJE V SLOVENIJI	33
5.1. NVO v Sloveniji	33
5.1.1. Statusna zakonodaja NVO.....	34
5.1.2. Ureditev statusa humanitarnih organizacij v Sloveniji.....	36
5.1.3. Davčna zakonodaja NVO.....	37
5.2. Financiranje humanitarnih NVO v Sloveniji	39
6. SKLEP	44
LITERATURA	46
VIRI	47
SLOVARČEK	
PRILOGE	

1. UVOD

Države članice Evropske unije (EU) se danes uvrščajo med razvite države sveta, ki preko različnih programov in mednarodnih institucij nudijo mednarodno razvojno pomoč manj razvitim in nerazvitim državam. Vsaka država lahko lastna sredstva pomoči razdeli po svojih načelih in zmožnostih. Sredstva razvojne pomoči so upravljana in razdeljena po določenih kriterijih tudi na ravni EU kot celote ali s sodelovanjem mednarodnih finančnih institucij. Med posebno obliko razvojne pomoči sodijo nepovratna sredstva oziroma natančneje donacije humanitarne pomoči.

Dobrodelna pomoč je namenjena ljudem, ki živijo v pomanjkanju ali socialni stiski in ljudem, katerih življenje je ogroženo zaradi bolezni, naravnih nesreč, vojnih spopadov ali drugih dogodkov. Človekoljubnost naj bi zapolnjevala nepopolnosti obstoječega sistema, zato je pomembna komponenta zagotavljanja osnovnih pogojev življenjskega standarda. Mednarodni značaj organizacij, ki se ukvarjajo s človekoljubno dejavnostjo, omogoča prelivanje sredstev iz države v državo. Zaradi potrebe po prispevanju k učinkovitosti mednarodne humanitarne pomoči je potrebno sodelovanje držav donatorik in usklajeno delovanje z državami prejemnicami. Na osnovi tega izhodišča se mi je zastavilo vprašanje, v katerih oblikah poteka doniranje držav članic EU in kakšno vlogo ima EU na tem področju v svetu. Namen diplomskega dela je tako preučiti donatorstvo EU s poudarkom na organizaciji humanitarne pomoči na skupni ravni.

Tesno usklajevanje med državami članicami in Evropsko komisijo, tako na ravni sprejemanja odločitev kakor tudi na terenu, predstavlja temelj učinkovitega humanitarnega delovanja s strani EU. Prav to je vodilo Evropsko komisijo k ustanovitvi Urada Evropske komisije za humanitarne pomoči (European Commission's Humanitarian Aid Office - ECHO), ki ima za EU nalogo voditi politiko mednarodne humanitarne pomoči. Ta pomoč je namenjena posameznim prizadetim področjem po celem svetu.

V zadnjih petnajstih letih je prišlo v Sloveniji do povečane rasti števila in vrst nevladnih humanitarnih organizacij, zato je bila razumljiva potreba po celoviti zakonski ureditvi tega področja. Kot neodvisna država je začela takoj sodelovati z drugimi državami in mednarodnimi organizacijami v številnih mednarodnih humanitarnih akcijah, saj je imela iz preteklosti tu že veliko izkušenj. Na tem področju danes aktivno deluje v sistemu Organizacije združenih narodov (OZN), hkrati s polnopravnim članstvom v EU prispeva tudi k učinkovitosti človekoljubne pomoči Unije. Zanimalo me je, kakšen pomen ima donatorstvo za organizacije v državi, ki so neposredne izvajalke storitev pomoči, in kaj v okviru mednarodne pomoči pomeni za Slovenijo vloga donatorke.

V diplomskem delu najprej opredelim splošne kategorije donatorstva in različne oblike organiziranosti humanitarnega delovanja. Ker tokovi donatorstva poleg preko državnih proračunov potekajo predvsem preko neprofitnih nevladnih organizacij, so podrobneje

obravnavane značilnosti in pogoji delovanja teh organizacij. Sledi poglavje o mednarodnem donatorstvu EU. V četrtem poglavju podrobneje predstavim področja humanitarnega in razvojnega sodelovanja EU z drugimi mednarodnimi institucijami. Peto poglavje opredeljuje še značilnosti humanitarnih organizacij Slovenije, razmere, v katerih delujejo, in vlogo države pri mednarodni pomoči.

2. DONATORSTVO V OKVIRIH HUMANITARNE DEJAVNOSTI

2.1. Opredelitev splošnih značilnosti donatorstva

Osnovni namen donatorstva, ki spada v okvir humanitarne dejavnosti, je doseganje plemenitih človekoljubnih ciljev v korist upravičenih posameznikov. Humanitarna organizacija nudi svoje storitve in sredstva vsem pomoči potrebnim, ne glede na to, ali so njeni člani ali niso. Tako humanitarna dejavnost predstavlja del družbene skrbi za ljudi, ki se znajdejo kot žrtve v nesrečah, nemočni v socialnih stiskah ali so zaradi bolezni potrebni širše pomoči, da bi se lahko enakopravno vključili v vsakodnevno življenje (Predlog ZHO, 2003, str. 59).

Donatorstvo je dobrodelna dejavnost, pri kateri se darovalec odloči komu, na kakšen način in koliko svojih sredstev bo namenil kot donacijo ter s tem dejanjem ne pričakuje povračil za svoj vložek ali izkazano uslugo. Za donatorstvo velja, da ima dobrodelno in tudi družbeno odgovorno funkcijo. Zaradi različnih virov financiranja, prejemnikov, namenov in zahtevanih pogojev se je v praksi razvilo več oblik doniranja oziroma dajanja podpore, ki jih opredeljujejo naslednji pojmi (Viri financiranja NVO, 2005):

a) DARILO

To je najširši pojem, saj zajame vse, kar je dano nekomu v last brez plačila. Predmet darila je lahko stvar, premično ali nepremično sredstvo, denarno ali nedenarno sredstvo oziroma pravice in opravljene storitve. Važno je, da gre za kakršnokoli breme v premoženju darovalca ali za njegovo uslugo. Oba, darovalec in prejemnik sta lahko tako fizična kot pravna oseba.

b) DONACIJA

Predmet donacije je lahko tako denar kakor tudi kakšna druga stvar ali storitev. Donator je pravna ali fizična oseba, prejemnik pa je lahko le pravna oseba, v čemer se donacija tudi razlikuje od darila. Pojem donacija se uporablja za dodelitev sredstev ali opravljanje storitev za točno določene namene (primer: pri Nacionalnem programu Phare 2000 uporablja vlada za dodelitev finančnih sredstev za določene namene izraz donacija). V tem diplomskem delu je poudarek predvsem na dobrodelnih namenih donatorstva.

c) DOTACIJA

V praksi najpogosteje država nameni dotacije kot denarna sredstva organizacijam in ustanovam za izvršitev ali sofinanciranje določenega projekta. Predmet dotacije so tako

izključno samo denarna sredstva, ki jih lahko prejme le pravna oseba. Donator, ki je lahko pravna ali fizična oseba, ta denar (dotacijo) nakaže za načrtovane določene namene.¹

d) SUBVENCija

Običajno je subvencija denarna podpora iz državnega proračuna. Gre torej za denarno dajatev, ki je ponavadi dana s strani države ali iz kakšnih drugih virov, a ne s strani fizičnih oseb. Kot ena od oblik državne pomoči je subvencija namenjena financiranju izbranega projekta ali programa. Poleg tega gospodarskega vidika se državne subvencije uporabljajo tudi za socialne namene in v zvezi z odpravo posledic, povzročenih z naravnimi nesrečami ali izrednimi dogodki. Prejemniki subvencij so lahko pravne ali fizične osebe.

Tabela 1: Značilnosti posameznih oblik podpore

	DARILO	DONACIJA	DOTACIJA	SUBVENCija
DAROVALEC	fizična oseba pravna oseba	fizična oseba pravna oseba	pravna oseba (običajno državni organi), fizična oseba	pravna oseba (običajno državni organi)
PREJEMNIK	fizična oseba pravna oseba	pravna oseba	pravna oseba	pravna oseba fizična oseba
PREDMET	denar nedenarna sredstva storitve	denar nedenarna sredstva storitve	denar	denar
NAMEN/POGOJI	nedoločen	določen	določen	določen

Vir: Viri financiranja NVO, 2005.

2.1.1. Skupine donatorjev

Donatorje lahko v grobem razdelimo v štiri skupine: donatorji posamezniki, donatorska podjetja, države donatorke in mednarodne donatorske institucije.

a) DONATORJI POSAMEZNIKI

To so fizične osebe, ki podarijo del svojih sredstev v dobrodelne namene. Ali se posameznik odloči za doniranje ali ne, je odvisno od demografskih dejavnikov, kot so: geografska lokacija, spol, starost in dohodek. Poleg demografskih so pomembni tudi sociološki in psihološki dejavniki (Mixer, 2003, str. 5).

b) DONATORSKA PODJETJA

Darovanje podjetij je posebna enostranska izmenjava med profitnimi in neprofitnimi organizacijami, ko prve darujejo neprofitnim organizacijam sredstva za različne programe

¹ Dotacije dajejo ministrstva RS za določene vrste dejavnosti, ki so določena s predpisi in za katera organizacija izdelava lastni program. Za ločitev dejavnosti, ali gre za naročene storitve po pogodbah ali za dejavnost, določeno s programom, nekatere strokovne ustanove navajajo sprejeti proračun RS, v katerem so našteje vrste dejavnosti, ki se dotirajo iz proračuna (Vrhovšek, 1999, str. 7).

izobraževanj, zdravstva, kulture in druge namene. K doniranju vodijo profitna podjetja različni motivi (Mixer, 1993, str. 69-74):

- ustvarjanje mirnejšega in predvidljivejšega okolja;
- strateško načrtovanje za od pet do deset let naprej;
- zagotavljanje stabilnih virov (zaposleni, kupci,...);
- zagotavljanje večjega ugleda in dobrega imena podjetja na trgu;
- promocija institucionalne rasti in razvoja;
- vzpostavljanje legitimnosti;
- vzpostavljanje korporativne socialne odgovornosti;
- ustvarjanje zadovoljstva med vodilnimi in zaposlenimi;
- utrjevanje norm in vrednot.

Za podjetja obstajata dva načina doniranja: direktne donacije ali preko fundacije. Organizacija lahko tudi ustanovi svojo fundacijo ali kot je običajneje - daruje sredstva že obstoječi fundaciji, ki se z zbiranjem denarja in s procesom doniranja ukvarja profesionalno. Prednost fundacije je v tem, da je odmaknjena od organizacije. Fundacija je pravni subjekt, ki je ustanovljen za splošnokoristne ali dobrodelne namene in tega ne opravlja kot pridobitno dejavnost (Trstenjak, 1998, str. 61). Sredstva se v fundacije stekajo s strani posameznikov ali s strani podjetij. Zbrana sredstva fundacija namenja predvsem v dobrodelne namene.

c) DRŽAVE DONATORKE

Znotraj svojih meja je država neke vrste donator za določene skupine subjektov. Preko različnih programov država iz svojega proračuna subvencionira več vrst socialno šibkejših posameznikov in preko javnih razpisov omogoča pridobitev nepovratnih sredstev številnim organizacijam.

Običajno pri državi kot donatorki mislimo na njeno mednarodno donatorstvo. Razvitejše in bogatejše države namenjajo del svojih proračunskih sredstev tistim, ki jih potrebujejo. Država lahko na mednarodni ravni donira vsaj na dva načina:

- neposredno dodeli sredstva določeni mednarodni humanitarni organizaciji ali državi;
- posredno nakazuje sredstva mednarodni instituciji, katere članica je (npr. agencijam OZN, Svetovni banki...). Te potem v skladu s svojo politiko donirajo sredstva manj razvitim državam, ki to podporo najbolj potrebujejo.

Države članice OZN imajo kot mednarodna skupnost v svojem poslanstvu opredeljeno pomagati vsem tistim, ki so pomoči potrebni. Tudi Slovenija je marca 2004 pri Svetovni banki iz statusa posojilojemalca postala donator in tudi načeloma dosegla tolikšno stopnjo razvoja, ko lahko pomaga manj razvitim državam pri njihovem razvoju.

d) MEDNARODNE "DONATORSKE" INSTITUCIJE

Mednarodne institucije delujejo na svetovnem nivoju in so posredni člen pri pretoku donacij med državami donatorkami in državami prejemnicami: zbirajo prispevke bogatejših in jih

posredujejo, glede ne potrebe in skladno s svojim načinom upravljanja, tistim državam ali humanitarnim agencijam in drugim organizacijam v tretjih državah, ki so pomoči potrebne. Ustanovljene so bile z namenom, da skušajo zmanjšati revščino, izboljšati življenjski standard prebivalstva in pospešiti gospodarski razvoj v manj razvitih in nerazvitih državah (takšne institucije so Svetovna banka, določene agencije OZN, regionalne razvojne banke in druge mednarodne donatorske institucije), ter da pomagajo državam v nepredvidljivih situacijah, kot so naravne nesreče ali vojni spopadi (npr. Rdeči križ, ECHO) itd.

Po načinu darovanja poznamo tri skupine donatorjev (Kline in Velikonja, 1997, str. 31):

- pasivni donatorji,
- delno aktivni donatorji,
- aktivni donatorji.

Pasivni donatorji so tisti, ki se angažirajo le občasno in običajno le na enem področju s sorazmerno majhnim vložkom. Za njih velja, da opravijo transakcijo in šele po določenem časovnem obdobju med prošnjami za pomoč izberejo naslednji projekt ali prejemnika. Delno aktivni donatorji se odločijo za manjše število področij, vendar je njihovo doniranje dokaj usmerjeno, trajno in srednje intenzivno. Takšna donatorska podjetja imajo posebno postavko donacij v načrtu tržnega komuniciranja. Aktivni donatorji se ne odzivajo le na slučajne ponudbe, ampak celo sami iščejo dogodke in subjekte, potrebne podpore.

Glavni posredni prejemniki donacij so nevladne neprofitne organizacije (NVO), ki z izvajanjem svojih programov zagotavljajo storitve posameznikom ali določenim socialnim skupinam. Pri njihovem delovanju prednost ni dana na finančnem uspehu, ampak stremijo k uresničitvi normativnih ciljev. Znotraj nevladnega neprofitnega sektorja obstajajo številne oblike teh organizacij, vendar jim je skupno to, da večina zaradi svoje neprofitne narave zbira donacijska sredstva. Pri posredovanju sredstev od donatorjev k pomoči potrebnim subjektom imajo med NVO osrednjo vlogo humanitarne organizacije.

2.1.2. Merila in načela donatorstva

Delovanje humanitarne organizacije mora biti v skladu s splošnimi merili, ki za njo predpostavljajo (Predlog ZHO, 2003):

- *Odprtost delovanja*: Organizacija izvaja svojo humanitarno dejavnost pomoči potrebnim, ne glede na to, ali so njeni člani ali ne. Včlanjevanja ne omejuje na območje delovanja. Pod to postavko lahko uvrstimo še načelo javnosti, ki pravi, da je delovanje in poslovanje humanitarne organizacije javno.
- *Strokovnost*: Pri organizaciji mora obstajati posvetovalno telo s priznanimi strokovnjaki, ki dajejo programom svoja mnenja, jih spremljajo in strokovno vodijo.
- *Prostovoljnost*: Kot organizacija s prostovoljci se šteje, ko je večina izvajalcev prostovoljcev.

- *Neplačljivost*: Humanitarna organizacija nudi svoje storitve pomoči potrebnim brez plačila. Prostovoljci v organizaciji opravljajo delo po svobodni odločitvi in brez plačila. Za plačilo se ne šteje nadomestilo materialnih stroškov prostovoljcu.

Pri opredeljevanju svojega poslanstva morajo mednarodne humanitarne organizacije voditi naslednja *temeljna načela* (Rdeči križ Slovenije, 2004)²:

- *Humanost*: V mednarodnem in nacionalnem okviru si prizadevajo preprečevati in lajšati človeško trpljenje, kjerkoli naletijo nanj. Varovati želijo zdravje in življenje ter zagotavljati spoštovanje človeškega bitja. Spodbujajo medsebojno razumevanje, sodelovanje in trajen mir med narodi.
- *Nepriistranskost*: Humanitarne organizacije pri svojem delu ne razlikujejo ljudi po narodnosti, rasi, verskem prepričanju, družbenem razredu ali političnem mnenju. Prizadevajo si, da bi blažile trpljenje posameznikov, med katerimi dajejo prednost najnujnejšim primerom nesreče.
- *Nevtralnost*: Da bi ohranile zaupanje vseh, se ne smejo postaviti na nobeno od nasprotujočih si strani niti se zaplesti v politična, rasna, verska ali ideološka nasprotja.
- *Neodvisnost*: Mednarodno gibanje mora ostati neodvisno in delovati v skladu s svojim poslanstvom. Nacionalna društva, ki sicer pomagajo človekoljubnim službam svojih vlad v skladu z zakoni svojih držav, morajo ohraniti svojo samostojnost, tako da lahko v vsakem trenutku ukrepajo po skupnih načelih mednarodnega gibanja.
- *Prostovoljnost*: Gre za prostovoljno delovanje posameznikov za pomoč in solidarnost, ki jih ne žene želja po dobičku. Prostovoljna organizacija izvaja svojo dejavnost v celoti ali pretežno s prostovoljci.

Zlasti je pomembno dejstvo, da delovanje in cilji humanitarne dejavnosti niso samo v interesu pomoči potrebnih posameznikov, ampak so hkrati tudi v javnem družbenem interesu. Zapolnjujejo namreč družbeno-socialna področja, kjer država in javne institucije ne delujejo ali je ta družbena skrb še nezadostna. Humanitarne organizacije so civilna združenja, ki po mednarodni klasifikaciji NVO delujejo predvsem na področju socialnega varstva in zdravstva ter so tako del civilne samoorganiziranosti zainteresiranih posameznikov oziroma skupin. Kot civilno-družbene NVO so humanitarne organizacije v razmerju do države in druge javne oblasti samostojni in neodvisni subjekti.

---

² Za Rdeči križ kot posebno obliko mednarodne človekoljubnosti, veljata še dve dodatni načeli:

- **Enotnost**: v vsaki državi je lahko le en sam Rdeči križ ali Rdeči polmesec, ki pa mora biti odprt za vse. Njegova človekoljubna dejavnost mora obsegati celotno državno ozemlje.
- **Univerzalnost**: Mednarodno gibanje Rdečega križa in Rdečega polmeseca, v katerem imajo vsa društva enak status, enake odgovornosti in dolžnosti ter si vzajemno pomagajo, je razširjeno po celem svetu. Rdeči križ v posamezni državi članici je enakopraven član Mednarodne federacije društev Rdečega križa in Rdečega polmeseca (International Federation of the Red Cross and Red Crescent Societies - IFRC) in sestavlja skupaj z Mednarodnim odborom Rdečega križa (International Committee of the Red Cross - ICRC) Mednarodno gibanje Rdečega križa in Rdečega polmeseca.

2.2. Značilnosti nevladnih neprofitnih organizacij

Nevladni neprofitni sektor označuje organizacijski kompleks, ki se nahaja med trgom in državo. Poleg izraza nevladni neprofitni sektor se uporabljajo tudi druga poimenovanja. Entitete, ki obstajajo med državo in zasebnim profitnim sektorjem, najpogosteje označujejo kot organizacije tretjega sektorja, dobrodelni, neodvisni, prostovoljni sektor, neobdavčeni sektor, socialna ekonomija ali nevladne organizacije in še druge oznake. Takšna poimenovanja so vsaj delno zavajajoča, ker poudarjajo le en vidik teh organizacij (Salamon, Anheier, 1997, str. 12-13). Nekatere od teh so visoko specializirane različice in mnoge so medsebojni sinonimi, a vse te organizacije predstavljajo trajne povezane in prostovoljne odnose med posamezniki za doseganje določenih skupnih ciljev.

Salamon in Anheier sta želela oblikovati skupni koncept, ki bi označeval tretji oziroma nevladni neprofitni sektor, preko katerega bi lahko zbirali in obdelovali podatke o NVO v svetu. NVO³ sta opredelila s pomočjo strukturno-operacionalne definicije, ki poudarja osnovno strukturo in delovanje teh organizacij. Omenjena definicija opredeljuje nevladni neprofitni sektor kot skupek organizacij z naslednjimi lastnostmi: formalnost, zasebnost (nevladne organizacije), avtonomnost (samostojno vodenje), neprofitnost in prostovoljnost.

a) Formalnost

NVO mora biti formalno ustanovljena. To pomeni, da mora imeti svoj statut, ustanovitveni akt ali kakšen drug dokument, ki ureja odnose med člani organizacije, in mora spoštovati dogovorjena ter zakonsko veljavna pravila delovanja. V ta sektor ne sodijo razna *ad hoc*, neformalna ali začasna združevanja ljudi.

b) Zasebnost

Za NVO je ključnega pomena, da je v svoji osnovni strukturi zasebna institucija. To pomeni, da je institucionalno ločena od države, ni del javnega sektorja, lahko pa pridobiva del svojih sredstev od države prek javnih razpisov in vključuje predstavnike države v svoje upravne odbore. Vlada jo lahko podpira moralno, finančno, organizacijsko in je lahko z njo v partnerskem delovnem odnosu.

c) Avtonomnost (samostojno vodstvo)

O delovanju NVO mora odločati njeno vodstvo in ne drugi subjekti iz javnega ali zasebnega profitnega sektorja.

---

³ S pojmom (zasebne) NVO označujemo številne oblike entitet na različnih področjih delovanja (svetovalne agencije, zasebne bolnice, športna društva, humanitarne organizacije itd.). Njihova skupna značilnost je dopolnilna dejavnost državi, saj prispevajo nove ideje za nove programe in inovacije in so sredstvo, s katerim uporabniki uresničujejo svojo vizijo dobre družbe, ločeno od državne politike. Čeprav so zasebne NVO praviloma neprofitne, se s krčenjem javnih virov in z iskanjem dodatnih sredstev nekatere odločajo za bolj profitno naravnost (Hrovatin, 2002, str. 71-72).

d) Nefitnost

Nefitnost ne pomeni, da organizacija ne sme poslovati z dobičkom. Osnovna ločnica med NVO in profitnimi organizacijami je v delitvi dobička. Cilj NVO ni v zasledovanju dobička, ampak v izpolnjevanju svojega poslanstva, ki je osredotočen v splošno družbeno korist. NVO lahko izvaja tudi plačljive dejavnosti in če pri tem ustvari dobiček, ga ne sme nikoli deliti med lastnike, člane ali upravo, ampak se dobiček lahko uporabi za izboljšanje kakovosti storitev oziroma financiranje namena, zaradi katerega je bila ustanovljena.

e) Prostovoljnost

NVO nastane na osnovi prostovoljne odločitve skupine državljanov. To pa ne pomeni, da ni poklicno vodena in da ne more imeti redno zaposlenih delavcev. NVO praviloma vključuje pomemben del volonterskega dela pri izvajanju operativnih in managerskih funkcij. V prostovoljni organizaciji tako delujejo tudi ali samo izključno prostovoljci.

Najboljša opredelitev nevladnih nefitnih organizacij je strukturno-operacionalna definicija, saj s samo petimi lastnostmi zajame veliko število organizacij, ki imajo skupne značilnosti pri operacionalnem delovanju in v svojih strukturnih lastnostih, ne glede na področje delovanja ali geografsko lokacijo (Salamon, Anheier, 1997, str. 33-38). Navedeni kriteriji v posameznih organizacijah v resnici variirajo, kljub temu pa morajo biti pri uvrstitvi organizacije v NVO vsaj v določeni meri navzoči prav vsi. Strukturno operacionalna definicija je najširše sprejeta, saj je njena prednost v tem, da zajema večjo množico organizacij in omogoča dobro osnovo za primerjavo.

2.2.1. Poslanstvo in funkcije NVO

Sektor NVO dopolnjuje gospodarski in državni sektor s svojo lastno identiteto in socialno funkcijo, s čimer predstavlja enega izmed treh glavnih stebrov sodobne družbe. Vloga sektorja NVO je nezamenljiva, saj predstavlja samostojni socialni podsistem, s funkcijami, ki se ne morejo in ne smejo izvajati v drugih podsistemih. Na teh izhodiščih temelji poslanstvo sektorja NVO, ki v družbi izpolnjuje naslednje funkcije (Strategija systemskega razvoja NVO v Sloveniji 2003-2008, 2003, str. 21):

a) Funkcija izgradnje skupnosti

NVO med ljudmi izgrajujejo čut za solidarnost, s čimer večajo družbeni kapital, vzpodbujajo stike med ljudmi, večajo zaupanje v svobodo izbora in delovanja, kar pa so temelji demokracije. NVO se vključujejo v procese javnega odločanja in tako vplivajo na oblikovanje družbe. Sodelujejo pri oblikovanju socialnih vrednot, oblikujejo okolje za razvoj različnih interesov, krepijo samozavest državljanov, vključno z zavestjo o lastni odgovornosti do skupnosti in družbe kot celote.

b) Varnostna funkcija

NVO branijo svoje člane in druge ljudi pred močjo državnih aparatov, privatnih organizacij in večinskih skupin, kakor tudi pred posamezniki, ki prekršijo norme sprejemljivega

ravnanja. Predstavljajo mehanizem za združevanje ljudi in promoviranje socialnih sprememb, ki so v interesu neke skupine ali družbe na splošno. Na ta način delujejo kot posrednik med »nemočnimi« posamezniki in »nedotakljivimi« velikani.

c) Funkcija izražanja

NVO zagotavljajo svojim članom in privrženecem prostor, v katerem izražajo svoja etična, kulturna, idealistična, globalna, regionalna, lokalna, profesionalna in druga prepričanja/mnenja/interese/izročila. Ljudem ponujajo možnost, da razna prepričanja spoznajo, razvijajo in predstavijo.

d) Inovacijska funkcija

NVO se odzivajo na nove pogoje in razmere, za katere še ni razvit nekakšen preizkušen način obravnave. Zato ob preizkušanju novih pristopov velikokrat eksperimentirajo in pri tem prevzemajo velika tveganja – dejansko delujejo kot »inkubatorji« novih idej. Na mnogih področjih prve zaznajo določene probleme, jih poskušajo razrešiti in predstaviti svoja spoznanja.

e) Storitvena funkcija

NVO zagotavljajo in nudijo širok spekter najrazličnejših storitev, ki niso namenjene samo članom posameznih NVO, pač pa celotni družbi. Nase prevzemajo odgovornosti do državljanov, ki bi jih drugače morala prevzeti država, svoje storitve pa ponujajo na področjih, ki zaradi komercialne komponente niso zanimive za gospodarski sektor.

V EU je vedno bolj opazna rast nevladnega sektorja tudi zaradi pomanjkljive splošne ponudbe storitev. Javni sektor s svojimi storitvami zadovoljuje predvsem večinske potrebe, tržni sektor pa se ukvarja predvsem s tistimi, ki mu prinašajo zadovoljiv dobiček. NVO s svojim delovanjem upoštevajo pozitivne značilnosti obeh sektorjev: stremijo k ekonomsko uspešni izvedbi ciljev in hkrati skrbijo za skupno dobro ali javni interes. Z zaposlovanjem pripadnikov obrobja ali z neposredno pomočjo le-tem NVO deloma zmanjšujejo njihovo odvisnost od sistema socialnega varstva in posredno državne izdatke. S svojim delovanjem vplivajo na kakovost življenja prejemnikov dobrin in storitev NVO, njihovih družin, prostovoljcev in širše družbe. Makroekonomske koristi in pozitivne eksternalije delovanja NVO so nedvomno pozitivne, a težko merljive (Granger et al., 1999, str. 27-31).

NVO so tvorbe, ki prevzemajo skrb za številne probleme v skupnosti in jih ne prepuščajo več zgolj državi in strokovnim ustanovam. Delujejo kot nekakšni neformalni varuhi kakovosti življenja. Lotevajo se problemov na lokalni, državni in celo mednarodni ravni. Državljanom omogočajo možnost nadzora nad dogajanjem, pomembnimi za njihovo zdravje, socialni in ekonomski položaj ter spodbujajo posameznike pri varovanju lastnih človekovih pravic in pravic soljudi. V njih se udeležujejo civilne pobude in lahko delujejo kot skupine javnih pritiskov. Pomembno je, da vključujejo državljanke v svoje aktivnosti in s tem zmanjšujejo marginalizacijo določenih skupin prebivalstva. Žal njihov pomen javnosti ni dovolj znan in je zato premalo priznan (Novak, 2001, str. 10).

2.2.2. Finančno poslovanje NVO

Za nevladni neprofitni sektor je značilen pluralen sistem zbiranja sredstev. NVO lahko pridobiva sredstva za svoje poslovanje iz naslednjih finančnih virov (Predlog ZHO, 2003; Dimovski, 2002, str. 695-702):

- prispevki donatorjev (podarjena sredstva posameznikov, družin, skladov, podjetij),
- sredstva fundacij (javne in zasebne),
- proračunska in druga javna sredstva,
- iz naslova materialnih pravic in dejavnosti NVO (prodaja blaga in storitev od pogodb z vladnimi agencijami, pogodb s podjetji za dobavo blaga in storitev, prodaje posameznikom in drugim neprofitnim organizacijam),
- članarina,
- drugi finančni viri v skladu z zakonom (mednarodni skladi, krediti itd.).

Ker so delovanje in cilji NVO tudi v javnem interesu, je tako razumljivo, da pridobivajo javna sredstva in sicer preko razpisov lokalnih, državnih ali mednarodnih organov. Vsako pridobivanje virov sredstev zahteva od NVO obvladovanje različnih aktivnosti in veščin. NVO sodijo med pomembne dejavnike mednarodnega razvoja, zato mednarodne ustanove odobravajo finančna sredstva za podporo mednarodnim ali nacionalnim NVO. Cilj mednarodnih razpisov je vzpodbuda razvoja teh organizacij in podpora mnogih družbenih aktivnosti, npr. demokratičnega delovanja civilne družbe.

Zaradi določene odvisnosti nevladnih organizacij od države se je v tujini izoblikoval t.i. *model stabilnega financiranja NVO*. Po tem modelu bi se morale NVO nasloniti na različne vire, s tem zmanjšati odvisnost od enega vira in preobčutljivost na spremembe pri donatorjih. Po modelu finančne stabilnosti naj obstaja ravnotežje med zunanjimi in notranjimi viri financiranja. To ne pomeni, da se mora NVO izključno samofinancirati ali da mora težiti k profitnosti, temveč da mora med skrajnostima (celotno zunanje in celotno notranje financiranje) doseči ravnotežje. Če to uspe, lahko sama krije svoje obratovalne in administrativne stroške in samostojno določi svoj program in prednostne projekte. V tesni povezavi z modelom stabilnega financiranja je tudi dovoljevanje aktivnih ekonomskih dejavnosti kot predpogoj za učinkovito notranje samofinanciranje NVO. Gre za dolgotrajno aktivno prodajo proizvodov in storitev na trgu, ki ni povezana z javnokoristno dejavnostjo, katero organizacija sicer opravlja. Aktivne ekonomske dejavnosti se upravičujejo z dvema razlogoma:

- dohodek iz teh dejavnosti predstavlja enega izmed glavnih prihodkov organizacije;
- nekatere ekonomske aktivnosti neposredno zadovoljujejo javni interes.

Dovoljevanje aktivnih ekonomskih dejavnosti nikakor ne zanika osnovne značilnosti NVO, neprofitnosti. Ekonomska dejavnost namreč ne pove ničesar o njeni neprofitnosti. V zvezi s profitnostjo ekonomske dejavnosti sta se v tujini izoblikovala dva testa (Strategija sistemskega razvoja nevladnih organizacij v Sloveniji za obdobje 2003-2008, 2003, str. 34):

- a) *Test glavne dejavnosti* (Principle purpose test); v skladu z njim NVO ne sme opravljati ekonomske dejavnosti v takšni (pretežni) meri, da bi zanemarila javnokoristno dejavnost, za katero je bila ustanovljena. Če test pokaže, da NVO več kot polovico svojih naporov in sredstev vloži v ekonomske dejavnosti, ne more ostati NVO. Na drugi strani pa popolna prepoved dobičkonosne dejavnosti pomeni prikrajšanje NVO za sredstva na področjih, kjer tradicija darovanja v humanitarne namene ni razvita (npr. izdajanje revij, vstopnina).
- b) *Test neprofitnega namena* (Destination of income test); ta se ne ukvarja z ekonomsko naravo dejavnosti, ker je po tem testu merodajno le, ali je prihodek iz ekonomske dejavnosti porabljen v neprofiten, javnokoristen namen.

Zbiranje sredstev NVO lahko razdelimo na tri večje skupine (Salamon, Anheier, 1996, str. 61-62): prejemki od zasebnih donacij, državni prispevki in prihodki od prodaje dobrin in storitev. Med *prejemke od zasebnih donacij* so uvrščene donacije posameznikov, podjetij, fundacij, sorodnih organizacij in zapuščine. *Državne prispevke* predstavljajo prihodki iz javnih virov (državne subvencije, občinske subvencije, subvencije javnih skladov). Med *prihodke dobrin in storitev* spadajo prihodki iz neprofitne dejavnosti, prihodki iz profitne dejavnosti, članarine in drugi prihodki.

Mednarodna primerjalna raziskava virov financiranja NVO⁴ je pokazala da so bili v izbranih državah zahodne Evrope v povprečju glavni vir financiranja NVO javna sredstva (53% vseh virov), sledila so plačila za dobrine in storitve s 40% in kot najmanjši vir so se izkazale zasebne donacije, ki so v povprečju predstavljale le 7% virov financiranja NVO.

Prevladujoč način financiranja vpliva tudi na strukturo in položaj NVO. Glede na prevladujoči način financiranja NVO lahko oblikujemo tri glavne modele financiranja: model dominacije prihodkov iz lastne dejavnosti, model dominacije državnih sredstev in model dominacije zasebnih donacij.

---

⁴ Avtorja raziskave, Salamon in Anheier, sta v začetku devetdesetih let 20. st. zbrala podatke za sedem držav po svetu. Analiza z naslovom *The Nonprofit Sector in Comparative Perspective – An Overview* (1998) je bila leta 1995 razširjena na vzorec 22-ih držav, ki sta jih razporedila v štiri skupine:

- Zahodna Evropa: Nizozemska, Belgija, Irska, Velika Britanija, Finska, Francija, Nemčija, Avstrija, Španija;
- Vzhodna Evropa: Češka, Madžarska, Slovaška, Romunija;
- Druge razvite države: Avstralija, ZDA, Japonska, Izrael;
- Latinska Amerika: Argentina, Brazilija, Kolumbija, Mehika, Peru.

V nadaljevanju diplomskega dela sledi analiza evropskih držav.

Model dominacije državnih sredstev je prevladoval kar v sedmih preučevanih evropskih državah (Belgija, Nemčija, Nizozemska, Francija, Avstrija, Irska in Velika Britanija). Še najbolj presenetljiv podatek se je pokazal za Finsko, kot predstavnico skandinavskih držav blaginje, in za nekdanje socialistične države (Slovaško, Madžarsko, Romunijo), kjer naj bi imela država pomembno vlogo ter predstavljala večinski vir financiranja NVO. V omenjenih državah je prevladoval model dominacije prihodkov od prodaje dobrin in storitev: Finska (58%), Slovaška (56%), Madžarska (55%) in Romunija (54%). Te rezultate nam lahko pojasni podatek, da so tako v skandinavskih kot v nekdanjih socialističnih državah med NVO prevladujoča organizacijska oblika društva, ki jim članarina predstavlja pomemben vir financiranja. Čeprav je plačilo članarine večinoma bolj "donacija" člana svoji organizaciji kakor plačilo za določeno dobrino ali storitev, so v mednarodni raziskavi članarine vključili med prihodke iz lastne dejavnosti, zato v teh državah prevladujejo omenjeni viri. Ta značilnost visokega deleža članarin velja tudi za Slovenijo, vendar imajo njene NVO v povprečju bolj uravnoteženo strukturo različnih virov financiranja. V povprečju so NVO v zahodnoevropskih državah financirane večinoma iz javnih virov, v državah vzhodne Evrope pa predvsem iz prejemkov lastne dejavnosti. Model dominacije zasebnih donacij po rezultatih raziskave v realnosti v svetu ne obstaja (celo za NVO v ZDA, Avstraliji in Japonski je značilen model dominacije prihodkov lastne dejavnosti).

Tabela 2: Viri financiranja NVO v izbranih evropskih državah (v %)

		PRIHODKI OD DOBRIN IN STORITEV (%)	PRISPEVKI DRŽAVE (%)	ZASEBNE DONACIJE (%)
1.	BELGIJA	18	77	5
2.	NIZOZEMSKA	38	60	2
3.	FRANCIJA	35	58	7
4.	NEMČIJA	32	64	3
5.	AVSTRIJA	44	50	6
6.	VELIKA BRITANIJA	45	47	9
7.	FINSKA	58	36	6
8.	ŠPANIJA	49	32	19
9.	SLOVAŠKA	56	21	23
10.	MADŽARSKA	55	27	18
11.	ROMUNIJA	54	11	35
12.	SLOVENIJA*	44	27	29
13.	ČEŠKA	40	43	17
	Povprečno zah. Evropa (1.- 8.)	39,9	53,0	7,1
	Povprečno vzh. Evropa (9.-13.)	49,8	25,8	24,4
	Povprečno Evropa (1.-13.)	43,7	42,5	13,8

Opomba: * Vir: Kolarič et al., 2002, str. 124.

Vir: Kolarič et al., 2002, str. 167; lastni izračun.

NVO bi morale stremeti k povečanju deleža zasebnih donacij, saj prav slednje zagotavljajo nevladnemu neprofitnemu sektorju večjo avtonomijo organizacije. Kot možni razlog za relativno nizko stopnjo zasebnih donacij v preučevanih državah avtorja raziskave navajata davčno politiko, saj naj bi bile v državah z nizkim deležem zasebnih donacij tudi davčne olajšave za donatorje zelo nizke. Kljub temu dejstvu bi samo večje davčne olajšave težko pripomogle k bolj izrazitemu nagnjenju davčnih zavezancev do donatorstva. Hkrati z davčnimi ukrepi bi morali še na druge načine povečevati občutek odgovornosti javnosti do NVO in samega pomena donatorstva z različnimi izobraževalnimi programi, s promocijo preko medijev in z drugimi ustreznimi prijemi (Salamon, Anheier, 1996, str. 125).

Način financiranja vpliva tudi na sam razvoj NVO, ki običajno poteka preko štirih faz (Kotler, Andreasen, 1996, str. 10):

- a) *volonterska stopnja* (voluntary / civic model),
- b) *človekoljubna skrb* (philanthropic patronage),
- c) *pravice in upravičenosti* (rights and entitlements),
- d) *tekmovalno - tržna stopnja* (competitive market stage).

Običajno na prvi, volonterski stopnji, delovanje NVO podpirajo posamezniki, saj država tu še ne nudi pomoči. Na stopnji prizadevanja za človekoljubnost se v podporo neprofitne dejavnosti vključijo profitna podjetja. Glede na upravičenost programov NVO in njihov pomen za družbeno dobro na stopnji pravic in upravičenosti NVO podpre tudi država. Pri najvišji stopnji razvoja so NVO bolj prepuščene tržnim razmeram. Na kateri stopnji se organizacija nahaja, je običajno odvisno od več dejavnikov. Ker na humanitarnem področju deluje že zelo veliko število NVO, so le-te zaradi vse večje medsebojne konkurence pri pridobivanju virov sredstev odvisne od poslanstva, organizacijske kulture in sposobnosti managementa, kakor tudi od prepoznavnosti, ugleda in splošne javne podpore.

Kot je bilo že omenjeno - obstaja več vrst donatorjev, ki so med seboj različni. Čeprav donator za svoja darovana sredstva po definiciji ne pričakuje protiuslug, obstajajo običajno določene preference in celo interesi donatorstva. Darovalec izbira komu, koliko, zakaj in kako bo daroval. Posredni prejemniki donacij lahko z različnimi oblikami obveščanja, oglaševanja in odnosi z javnostmi prepričajo donatorje, da podprejo ravno njihove programe. Zaradi tega morajo zbiralci donacij razviti vrsto načrtovanih organizacijskih in upravljaljskih tehnik pridobivanja sredstev.

Sklenemo lahko, da naj bi pri zbiranju virov sredstev NVO sledile naslednjim načelom (Trunk Širca, 1998, str. 102):

- čim širši portfelj virov financiranja, saj je lahko odvisnost od enega ali od zelo majhnega števila virov usodna za način delovanja in za sam obstoj;
- usklajenost med dejavnostjo pridobivanja sredstev in ostalimi aktivnostmi organizacije;
- načrtna izgradnja oskrbovanja s sredstvi in pridobitev dolgoročnih virov sredstev;
- povezovanje in sodelovanje z drugimi NVO.

2.2.3. Prednosti in slabosti NVO

V primerjavi z značilnostmi delovanja državnih organov lahko za NVO izpostavimo sledeče prednosti (Novak, 2001, str. 9):

- opravljajo komplementarno funkcijo splošnim vladnim programom in zapolnjujejo vrzeli, ki jih vladni programi ne pokrivajo, zato ponujajo bolj specializirane storitve, tako glede na vrsto storitev kakor tudi glede na ciljne skupine;
- na probleme se odzivajo hitreje, saj so bolj občutljive na potrebe posameznikov;
- lažje izpeljejo nekatere inovativne pristope;
- razpolagajo z mnogimi človeškimi pobudami in z večjo zavzetostjo;
- so bolj sprejemljive za nekatere ljudi, predvsem za tiste, ki so nezaupljivi do vladnih ustanov.

Najpogostejše slabosti pri NVO so (Novak, 2001, str. 9-10):

- birokratizacija pri pripravi projektov financiranja in določena odvisnost od vladnih ustanov;
- zamudnost pridobivanja sredstev iz različnih virov za obstoj in delovanje;
- finančna nestabilnost;
- nepovezanost, včasih tudi nezdrava tekmovalnost med sorodnimi organizacijami;
- organizacijska neučinkovitost, neodgovornost pri ravnanju s sredstvi in administrativna neurejenost;
- nezadovoljivo sodelovanje z vladnimi organizacijami in strokovnimi službami;
- določena odvisnost pritoka donacijskih sredstev od splošnega javnega ugleda NVO.

2.2.4. Položaj NVO v prihodnosti

Partnerski odnos med NVO in državnimi organi postaja vse bolj pomemben dejavnik razvoja sodobne družbe. Takšna je tudi usmerjenost delovanja institucij EU, kjer so NVO prisotne v vseh pristojnih telesih odločanja. Te organizacije imajo v EU velik pomen, saj so vključene v pomembne dele političnega, gospodarskega in socialnega življenja. Hkrati Evropska komisija z različnimi programi financiranja spodbuja vključevanje NVO pri oblikovanju odločitev in politik, ki zadevajo njihovo področje delovanja, tako znotraj držav članic kot na nadnacionalni ravni. Spremljanje načinov evropskega financiranja omogoča NVO pridobiti sredstva iz njenih skladov, kar lahko predstavlja pomemben vir za delovanje NVO, saj je zaželeno, da si za uresničevanje svojega poslanstva prizadevajo pridobiti sredstva iz različnih virov.

Zaradi potrebe po večji transparentnosti in zmanjšanju administrativnih postopkov poteka v EU reforma financiranja projektov za NVO, ki predvideva uvedbo naslednjih ukrepov (Škafar, 2004, str. 34):

- povečanje minimalne velikosti projektov, ki so financirani s sredstvi EU, kar bo vodilo k združevanju manjših NVO v večje;

- spodbujanje NVO, da ustanovijo mrežne povezave z reprezentativnim organom;
- uvedba programskih pogodb za tiste NVO, ki so dolgoletni partnerji Komisije;
- uvedba enkratnih dotacij za posamezne NVO in za mreže NVO za financiranje manjših aktivnosti na podlagi ocene preteklega delovanja NVO.

S temi projekti skuša Komisija zmanjšati število projektov, ki bodo zato posledično večji. Spremenil se bo način izbiranja projektov; pomemben podatek bo izkušnost, resnost in velikost posamezne NVO. Komisija bo v ta namen pripravila informacijsko bazo, kjer se bodo zbirali podatki o NVO, ki so projekte že izvajale. Ta sistem delovanja bo vodil k združevanju NVO v večje organizacije z lastnimi pravnimi, finančnimi in drugimi službami. Tako organizirane organizacije bodo izvajale velike projekte, prostor delovanja manjših in neorganiziranih NVO se bo skrčil.

3. DONATORSTVO EU NA MEDNARODNI RAVNI

V mednarodnem prostoru kakor tudi v državah EU položaj in delovanje NVO kot oblik posebne organiziranosti nima skupne pravne ureditve. Različnih pravnih statusov v nevladnem neprofitnem sektorju ne ureja eden, temveč več zakonov. Te organizacije delujejo praviloma na podlagi zakonodaje o društvih, ki je v pomembnih določitvah med državami dokaj sorodna, ni pa identična. NVO tako največkrat delujejo kot neprofitna prostovoljna društva z različnimi družbeno odgovornimi cilji. Pojavljajo se tudi neformalne začasne skupine posameznikov, ki sploh nimajo pravnega statusa.

V državah članicah EU obstajajo številne oblike NVO že znotraj posamezne države, zato jih je težko ustrezno definirati in razmejiti. Še več težav se pojavi pri evidentiranju teh organizacij na skupni ravni EU. Zaradi tega razloga ni prihajalo do večjega poenotenja ali posebnega systemskega pravnega reguliranja humanitarnih organizacij kot posebne oblike NVO. Prevladuje stališče, da so natančnejše pravne ureditve prostovoljnih organizacij predmet posamezne države, ki na svoji ravni upošteva vse svoje posebnosti. Pristojni organi Evropske unije so podali le nekatera splošna priporočila, ki naj jih države članice upoštevajo pri pravni ureditvi tega področja (Predlog ZHO, 2003).

Med priporočili EU so navedene vrste NVO, ki nudijo:

- socialne storitve svojim članom in upravičenim nečlanom;
- zastopništvo v postopkih z javnimi in drugimi institucijami;
- družbeno pomoč za skupine, ki jih povezujejo skupni interesi.

Države članice EU naj pospešujejo humanitarno dejavnost na lokalni, nacionalni in mednarodni ravni, pri čemer si naj prizadevajo za (Predlog ZHO, 2003):

- razumevanje nevladnega neprofitnega sektorja; ker je bil ta sektor doslej slabo definiran, je potrebno narediti pregled njegovih dejavnosti in organizacij ter oblikovati evidence;

- sodelovanje med državo in nevladnim neprofitnim sektorjem; NVO bodo prevzemale vedno pomembnejšo vlogo; pri tem je poudarjena neodvisnost prostovoljnih organizacij od države; javna oblast naj deluje kot podpornik nevladnemu sektorju, da bo slednji čim boljše izpolnjeval svoje poslanstvo;
- ureditev zakonodaje tako, da omogoči nevladnim organizacijam utrditev pravnih temeljev za delovanje na lokalni in državni ravni;
- oblikovanje finančne podlage za delovanje NVO; obdavčenje naj upošteva neprofitno lastnost teh organizacij, zaradi česar morajo biti v drugačnem položaju od drugih gospodarskih subjektov; za zagotovitev kontinuiranega financiranja prostovoljnih organizacij je potrebno pospeševati delovanje različnih skladov, fundacij, drugih donacij in boljšo dostopnost do sofinanciranja iz strukturnih skladov v okviru EU;
- izobraževanje na tem področju in informiranje javnosti o njem, zagotavljanje pozitivne vloge v družbi in pospeševanje donacij.

Čeprav zakonodaja EU ne predpisuje poenotenja različnih ureditev humanitarnega področja in samega donatorstva med državami članicami, je z opredelitvijo splošnih priporočil uspela doseči, da v državah članicah poteka relativno dobro organizirano delovanje humanitarnih NVO, ki so posredniki med donatorji in prejemniki donacij oziroma prejemniki neposrednih storitev nevladnih organizacij. Ker država ne more zagotoviti zadovoljevanje vseh potreb različnih skupin posameznikov, to vlogo dopolnjujejo NVO, ki se s svojim delovanjem širijo na vse več področij človekovega življenja. S tem dobiva njihova vloga večji pomen tako za posameznika, državo, kot tudi za mednarodno skupnost. A prav mednarodno delovanje, torej sodelovanje med državami članicami in še zlasti pomoč tretjim državam, zahteva veliko usklajevanja pri izvajanju potrebnih storitev in pri upravljanju doniranih sredstev. Potrebe v državah po svetu po čim bolj hitrem in učinkovitem odzivu različnih oblik pomoči so vodile države članice EU k oblikovanju skupnega upravljanja donatorstva za humanitarno pomoč EU kot celote.

3.1. Nastanek donatorstva EU kot celote in njegova vloga v svetu

V Pogodbi o ustanovitvi EU je v 130. členu opredeljeno, da je politika Skupnosti na področju razvojnega sodelovanja z drugimi mednarodnimi državami dopolnilna s politikami držav članic EU, ki morajo pomagati pri napredku držav v razvoju. Skupaj morajo pospeševati trajnostni razvoj manj razvitih držav, njihovo postopno vključevanje v svetovno ekonomijo in boj proti revščini. Politika EU mora pri tem upoštevati cilje, dogovorjene pri OZN in drugih pristojnih mednarodnih organizacijah (Moussis, 1998, str. 492, 493).

Razvojna pomoč, med katero se kot vir uvrščajo tudi donacije humanitarne pomoči, odraža iskanje solidarnosti med bogatimi in revnejšimi posamezniki ali med razvitimi državami in državami v razvoju. Osnovni namen nujne pomoči pri blažitvi posledic nesreč in zmanjševanju ogroženosti je povezan tudi z dolgoročnejšimi načrti okrevanja in povečevanja samozadostnosti prejemnikov pomoči, ki naj ne bi ostali odvisni od pomoči.

Evropska skupnost je bila že od poznih šestdesetih let 20. stoletja vključena v humanitarne operacije. Na začetku osemdesetih let je nudila naraščajočo humanitarno pomoč že v več kot 30 državah in ta dejavnost je postala pomemben element navzočnosti Evropske skupnosti na mednarodni ravni. Ob koncu osemdesetih let se je v mnogih predelih sveta povečevala potreba po humanitarnih akcijah. Takrat je bila evropska politika humanitarne pomoči še razdrobljena (Človekoljubna pomoč EU, 2003).

Da bi ustvarili bolj učinkovit pristop, so se države članice EU odločile zasnovati sistematičen pristop in oblikovati skupni center za skladno sprejemanje odločitev pri zagotavljanju mednarodne humanitarne pomoči. S tem namenom je Komisija 1. aprila 1992 ustanovila Urad Evropske komisije za humanitarno pomoč (The European Commission's Humanitarian Aid Office - ECHO), bolj poznan kot Urad humanitarne pomoči.

Cilj politike humanitarne pomoči⁵ EU je nudenje pomoči ljudem v tretjih državah, ki so žrtve naravnih nesreč (potresi, poplave, suše, orkani,...), oboroženih konfliktov ali strukturnih kriz (resni politični, ekonomski ali socialni zlomi). Osredotočena je predvsem na zagotavljanje dobrin in storitev, kot so: oskrba s hrano, z vodo, z oblačili, z zdravili, s cepivi, postavitve zavetišč, rehabilitacija, psihološka podpora itd. EU nudi prav tako preventivno pomoč (npr. zasajanje dreves za zaščito pred poplavami). Bistven cilj pomoči je ublažitev človeškega trpljenja vseh v nesreči prizadetih ljudi, posebej tistih v državah v razvoju in nerazvitih regijah, zato pri dodelitvi te pomoči ni dodatnih kriterijev. Predstavniki EU se pri sprejemanju odločitev o humanitarni pomoči trudijo za nepristranskost in posamično obravnavo primerov z upoštevanjem potreb prizadetih prebivalcev (Človekoljubna pomoč EU, 2003). Vloga EU na področju humanitarne dejavnosti se je v zadnjih desetih letih močno povečala in je danes postala pomemben del njene zunanje politike. Glavni akter za organizacijo in vodenje človekoljubne politike na mednarodni ravni je ECHO (Center Evropa, 2004).

3.2. Urad Evropske komisije za humanitarno pomoč (ECHO)

ECHO je odgovoren za podporo in človekoljubno pomoč tretjim državam in je dejanski izraz solidarnosti EU z žrtvami oboroženih spopadov in naravnih nesreč povsod po svetu. Pomoč je namenjena neposredno vsem v stiski, ne glede na rasno, etnično in versko pripadnost ter politično opredelitev, saj ga vodijo nasledni *cilji* (Uredba Sveta EU o humanitarni pomoči, št. 1257/96):

- reševanje in zaščita življenj v naravnih nesrečah ali v oboroženih konfliktih;
- zagotavljanje nujne humanitarne pomoči prizadetim prebivalcem;
- nudenje pomoči ljudem, ki jih je prizadela dolgoročnejša kriza;

---

⁵ Humanitarna politika ni eksplicitno omenjana v pogodbah Evropske unije. Pravna osnova, izražena v XX. poglavju v pogodbi o Evropski skupnosti, omogoča, da uredba Sveta EU o humanitarni pomoči, št. 1257/96, določa definicijo politike humanitarne pomoči EU.

- pomoč beguncem in razseljenim ljudem ter izvajanje programov za njihovo vrnitev;
- financiranje transporta pomoči in zagotovitev dostopa;
- izvajanje kratkoročnih obnovitvenih in rehabilitacijskih del;
- sodelovanje pri človekoljubnih akcijah z drugimi humanitarnimi organizacijami;
- vzpodbujanje preprečevanja nesreč in zagotavljanje pripravljenosti na nesreče.

Poslanstvo urada ECHO je financirati usklajeno zagotavljanje človekoljubne pomoči EU v podporo prizadetemu prebivalstvu. Namen pomoči urada ECHO je tudi olajšati, skupaj z drugimi instrumenti pomoči, vrnitev prebivalstva v stanje samozadostnosti, s tem pa tudi ustvariti razmere za postopno ukinitvev humanitarnega financiranja. S tega vidika Urad intenzivno dela na vzpostavljanju povezave med pomočjo, obnovo in razvojem in na poglobljanju sodelovanja z ostalimi organi Komisije in drugimi donatorji. ECHO si prizadeva prispevati še k vzpostavitvi bolj celovitega in dolgoročno uporabnega mednarodnega pristopa k razreševanju kriz. Na podlagi svojih izkušenj se trudi za spodbujanje pripravljenosti na nesreče v okviru celovitega pristopa Komisije k preprečevanju nesreč in pripravljenosti na nesreče s ciljem zmanjšati ranljivost ljudi in znižati ekonomske stroške nesreč. Strateška usmeritev urada ECHO se odraža v postavitvi temeljnih nalog tj. ohranjati življenja v izrednih razmerah in v obdobju neposredno po njih, hkrati pa spodbujati politiko aktivnega povezovanja najnujnejše pomoči z dolgoročnejsimi instrumenti podpore (Strategija za človekoljubno pomoč urada ECHO za leto 2004, 2003, str. 3, 7).

3.2.1. Vloga ECHO

Urad ECHO financira operacije človekoljubne pomoči po svetu in sicer deluje preko številnih partnerskih človekoljubnih organizacij, ki izvajajo njegovo humanitarno pomoč na terenu. Sodeluje z več kot 200 partnerji, med katerimi so agencije OZN, organi Rdečega križa, druge mednarodne humanitarne organizacije in NVO. Od ustanovitve je podprl projekte že v več kot 100 državah. Vsako leto razdeli ECHO v povprečju okrog 500 milijonov evrov sredstev pomoči, kar pomeni, da je danes eden pomembnejših mednarodnih donatorjev (Človekoljubna pomoč EU, 2003).

Osnovne naloge urada ECHO so (Moussis, 1998, str. 504):

- utrditev prisotnosti Evropske unije na pomoči potrebnih območjih;
- zbiranje nujne humanitarne pomoči;
- izboljšanje usklajevanja z državami članicami, drugimi donatorji, nevladnimi organizacijami in specializiranimi mednarodnimi agencijami.

Z izboljšavami organizacije EU-humanitarne pomoči je ECHO odgovoren tako za zagotavljanje učinkovitih storitev državam upravičenkam kot tudi za večjo prepoznavnost humanitarnih intervencij EU. S tem je javnosti dan oprijemljiv dokaz, da ima EU aktivno vlogo na humanitarnem področju. Takšna vidna predstavnost pomoči Unije je pričakovana,

saj se sredstva človekoljubne pomoči odvajajo od prispevkov evropskih davkoplačevalcev v skupni proračun. Državljanje EU delovanje urada ECHO seznanja, da preko proračunskega financiranja prispevajo del sredstev tudi za človekoljubne namene (Moussis, 2003, str. 514).

3.2.2. Splošna programska načela in glavni cilji delovanja ECHO

Na podlagi praks glavnih humanitarnih organizacij in v skladu s 16. členom Uredbe EU o humanitarni pomoči, št. 1257/96, opredeljuje ECHO vsako leto horizontalna in geografska programska načela za človekoljubne naloge. Ta načela upoštevajo globalne trende, terenske izkušnje in omejitve pri človeških virih ter proračunskih sredstvih. Glavna načela, ki so podprta s strani držav članic, Evropskega parlamenta in najpomembnejših partnerjev, so opredeljena v treh temeljnih postavkah (Strategija za človekoljubno pomoč urada ECHO za leto 2004, 2003, str. 7, 8):

a) Ugotavljanje območij z največjimi potrebami po pomoči in samo ponujanje pomoči

Ocena potreb, ki jo uporablja ECHO, je kombinacija pristopa "od spodaj navzgor" (na ravni terenskega dela) in pristopa "od zgoraj navzdol". Ocena potreb po pomoči na terenu se primerja z zadevnimi statističnimi podatki (begunci, notranje razseljene osebe, stopnja smrtnosti, izpostavljenost nesrečam, itd.).

b) Namenjanje posebne pozornosti "pozabljenim krizam" in "pozabljenim potrebam"

Urad ECHO podpira krizna območja z velikimi potrebami, ne glede na stopnjo medijske pokritosti ali splošnega zanimanja zanje⁶. Da ugotovi krizna območja s potrebami po pomoči, uporablja ECHO kombinacijo dveh prej omenjenih pristopov.

c) Zavzemanje za ustrezno reševanje večplastnih vprašanj

- povezave med pomočjo, obnovo in razvojem in pripravljenost na nesreče;
- dejavnosti, povezane z otroci;
- oskrba z vodo.

Povezovanje pomoči, obnove in razvoja je sestavni del trajnostne politike človekoljubne pomoči s ciljem zagotoviti učinkovit prehod iz faze zagotavljanja najnujnejše pomoči na dolgoročnejši proces sodelovanja. To delovanje urada ECHO je povezano s pristopom "4 R" (repatriacija, reintegracija, rehabilitacija in rekonstrukcija), za katerega se zavzema UNHCR⁷. Ta pristop poudarja potrebo po usmerjanju povezav pri iskanju načina, kako uporabiti razvojno pomoč za spodbujanje trajnih rešitev za begunce. ECHO je ta pristop v praksi podprl v obliki financiranja akcij vračanja beguncev v Afriki.

Poudarek humanitarne skrbi urada ECHO na *otročih* je v skladu s pristopom, ki temelji na potrebah, saj imajo otroci v kriznih razmerah najmanjše možnosti za obrambo in so najbolj

---

⁶ Leta 2004 se je Urad odzval na humanitarne potrebe naslednjih tako rekoč pozabljenih kriznih območij: Haiti, Zahodna Sahara, Mjanmar/Burma, Nepal, Rusija (Čečenija), Sudan, Somalija, Tajska in severna Uganda.

⁷ UNHCR - UN High Commissioner for Refugees (Urad visokega komisarja ZN za pomoč beguncem).

ranljivi. Redna oskrba z *vodo* je ena od najosnovnejših potreb ljudi, ki med krizami postane celo dnevna zahteva za preživetje. Voda je ključnega pomena tudi za zdravje (neposredno ali posredno prek higiene), kakor tudi za dolgoročno okrevanje in obnovo. Z upoštevanjem teh razlogov je bila sprejeta odločitev, da voda postane eden od horizontalnih ciljev urada ECHO. Dejavnosti, ki jih bo Urad izvajal, bodo vključevale tudi obveščanje javnosti o nujnosti teh človekoljubnih dejavnosti in o potrebi po ustreznem odzivu donatorjev v primeru naravnih nesreč, ki jih povzroči voda (npr. poplave) ali pomanjkanje vode (suše).

Glavna naloga je zagotoviti hitro oskrbo z nujnimi dobrinami in storitvami v kriznih območjih. Nudena pomoč vsebuje živila, medicinsko opremo, zdravila, oblačila, šotore, različne oblike nujne opreme, gorivo in druge osnovne dobrine. Storitve humanitarne pomoči vključujejo medicinsko osebje, postavitve zavetišč in hiš, kratkotrajna obnovitvena dela, svetovanja različnih strokovnjakov, skladiščenje, logistično podporo, distribucijo zalogo pomoči in druge človekoljubne aktivnosti (ECHO Financiranje, 2004).

ECHO sam ocenjuje potrebe po človekoljubnih operacijah in nadzoruje izvajanje samih projektov. Pogosto pomaga pri preventivnih ukrepih z izobraževanjem strokovnjakov, podpiranjem potrebnih institucij in z izvajanjem pilotnih projektov. Financira načrte razminiranja, različne projekte izboljšav pri izvajanju akcij pomoči, vrednotenja projektov, boljše povezave skupne pomoči EU in iz držav članic in informacijske kampanje ozaveščanja javnosti o potrebah človekoljubne dejavnosti (Center Evropa, 2004).

Strateško načrtovanje delovanja urada ECHO je bilo v zadnjih dveh letih okrepljeno z reformo in predstavlja temeljni instrument za vzdrževanje obsežnega sodelovanja med Uradom in njegovimi partnerji. Gre za konkretno izvajanje *načel dobrega donatorstva*, ki so bila sprejeta junija 2003. Ta načela predvidevajo, da je treba humanitarna sredstva dodeliti sorazmerno z ocenjenimi potrebami in v skladu s programskimi načeli urada ECHO. Obenem načela potrjujejo ključno vlogo NVO pri izvajanju človekoljubnih dejavnosti in donatorje pozivajo, da podprejo smernice za uporabo sredstev civilne in vojaške zaščite za podporo človekoljubnih dejavnosti, ki jih izvaja OZN v zahtevnih nujnih primerih (Strategija za človekoljubno pomoč urada ECHO za leto 2004, 2003, str. 3-4).

3.2.3. Proces sprejemanja odločitev o humanitarni pomoči v institucijah EU

Vsako leto Evropska komisija oblikuje predlog proračuna EU, v katerem je določena tudi višina sredstev za humanitarne namene. Po oblikovanem predlogu Komisije sta končna sestava in sprejetje proračuna EU rezultat posvetovanj med parlamentarnimi proračunskimi odbori in Svetom EU. Postopek soodločanja je omogočil večjo vlogo Evropskega parlamenta tudi pri definiranju humanitarnih aktivnosti. Parlament ima pri tem večjo vlogo odkar sredstva, namenjena humanitarni pomoči, spadajo pod kategorijo "neobvezni izdatki", kar pomeni, da ne spadajo med odhodke, ki so določeni s pogodbami.

Urad ECHO je kakor vsi uradi Komisije odgovoren poročati Parlamentu in Svetu EU tako, da podrobno predstavi svoje aktivnosti v letnem poročilu. Njegov proračunski management je tudi predmet revizije Računskega sodišča, ki poroča o svojem delu Parlamentu in Svetu EU. Slednja vsako leto izrazita mnenje tudi za izvedene proračune (ECHO Proračun, 2004).

Izvajanje operacij humanitarne pomoči EU se lahko začne na predlog Komisije, na prošnjo mednarodnih humanitarnih organizacij, NVO, držav članic EU ali držav upravičenk. Komisija je odgovorna za oceno razmer, management, spremljanje in revizijo humanitarnih operacij Evropske unije. Pri teh operacijah Komisiji v skladu s postopkom posvetovanja z odbori v procesu odločanja pomaga Odbor predstavništev držav članic (Committee of Representatives of the Member States). Odbor za humanitarno pomoč, ki ga sestavljajo predstavniki ustreznih vladnih organov držav članic, Uradu za človekoljubno pomoč svetuje in pomaga pri odločanju o prioritetah. Odbor, kateremu predseduje komisar za razvoj in humanitarno pomoč, daje soglasje pri pomembnejših odhodkih in svetuje pri drugih manjših projektih. Namenjen je tudi razpravam o glavnih izzivih na humanitarnem področju in je tudi prostor, kjer države članice usklajujejo svoje nacionalne humanitarne aktivnosti.

Komisija ima na razpolago tri postopke odločanja (Človekoljubna pomoč EU, 2003):

a) Postopek prenosa pooblastil (postopek delegacije)

Za hiter odziv v nujnih primerih je Komisija pooblastila direktorja urada ECHO za pomembnejše nujne humanitarne odločitve v okviru določenih meja; do 3 milijonov evrov kot najvišje vrednosti projekta, ki lahko traja največ 3 mesece.

b) Postopek pooblastitve

Za humanitarno pomoč odgovoren član Komisije je pooblaščen za sprejetje naslednjih odločitev:

- nujne operacije do višine 30 milijonov evrov s trajanjem do 6 mesecev;
- manj nujne operacije do 10 milijonov evrov.

Te odločitve so pred tem predmet posvetovanj znotraj delovnih teles Komisije.

Zaradi hitrega odziva na nastale krizne razmere lahko komisar za razvoj in humanitarne zadeve odobri sam nujne izdatke do vrednosti 10 mio € in manj nujne izdatke do 2 mio €. Odobritev Odbora za humanitarno pomoč je potrebna za nujne operacije z vrednostjo nad 10 mio € in pri manj nujnih primerih, ki presegajo vrednost 2 mio €.

c) Pisni postopek

Namenjen je odločitvam, ki niso pokrite s prej omenjenima postopkoma.

Leta 2001 je EU vpeljala nov postopek reagiranja na krizo, ki je čas odziva na nesrečo (odobritev finančnih sredstev in začetek aktivnosti humanitarne pomoči) zmanjšala s petih dni na največ 24 - 48 ur. Na ta način je ECHO postal ena najhitrejših agencij za nudenje nujne humanitarne pomoči (The European Union and the World, 2001, str. 10-11). Pomoč

lahko priskrbijo NVO, mednarodne humanitarne organizacije in agencije, Komisija, ali posebna telesa držav članic. Komisija zagotavlja koordinacijo med svojimi aktivnostmi in aktivnostmi držav članic ter doslednost mednarodnih partnerskih organizacij pri mednarodnih operacijah (Človekoljubna pomoč EU, 2003).

3.3. Upravljanje EU s finančnimi sredstvi za humanitarno pomoč

3.3.1. Viri sredstev donatorstva EU

Države EU namenjajo sredstva humanitarne pomoči kot posamične darovalke in hkrati še preko skupnega Urada za človekoljubno pomoč (ECHO).

Načeloma dobi ECHO sredstva preko dveh virov, ki sta:

- skupni proračun EU,
- Evropski razvojni sklad (The European Development Fund - EDF).

Veliko večino sredstev prejme ECHO iz skupnega proračuna EU. Le manjši odstotek sredstev pa po Lomejski konvenciji črpa iz sklada EDF v posebnih razmerah za države ACP (afriške, karibske in pacifiške). EDF ima tudi postavko za nujno in humanitarno pomoč. Pred začetkom črpanja sredstev iz obeh virov sklene s prosilcem pomoči sporazum, ki vsebuje zahtevane pogoje in pogodbene pravice.

Tabela 3: Viri sredstev ECHO pomoči v obdobju 1999-2003 (v milijonih evrov)

	1999	2000	2001	2002	2003
EU PRORAČUN	727	489	523	522	587
SKLAD EDF	87	3	21	17	14
Skupaj	814	492	544	539	601

Vir: ECHO Proračun, 2004.

Da se lahko Urad hitro odzove na posebne prošnje po pomoči, ki so posledica dogodkov, katerih pri sprejemanju proračuna ni bilo možno predvideti, ima ECHO tudi možnost črpanja rezerv nujne pomoči. Za mobilizacijo teh mora obstajati trilateralni sporazum med Komisijo, Svetom EU in Parlamentom. V praksi upošteva Komisija enaka načela in smernice za razdeljevanje sredstev iz skupnega proračuna in iz EDF. Razlika je le v državah upravičenkah, saj pri EDF črpa ECHO finančna sredstva za ACP države iz postavke za nujno in humanitarno pomoč, sredstva humanitarne pomoči skupnega proračuna EU pa so namenjena podpori vseh ostalih držav v kriznih situacijah (ECHO Proračun, 2004). Pri obeh virih poteka financiranje humanitarne pomoči v obliki nepovratnih sredstev. Dejavnosti, povezane z izvajanjem humanitarne podpore, so izvzete iz plačila davkov, dajatev, taks in carin (Uredba Sveta EU o humanitarni pomoči, št. 1257/96, 5. člen).

Od ustanovitve je vrednost razdeljenih sredstev pomoči Urada naraščala, da bi dosegla podobno raven, ki so jo nudile države članice EU posamično. Zdaj velja EU skupno (države članice kot posamične darovalke plus EU kot celota preko ECHO) za najpomembnejšega donatorja humanitarne pomoči na svetu.

Tabela 4: Prispevki humanitarne pomoči držav članic EU posamično (v milijonih evrov in v odstotkih) in EU kot celote preko urada ECHO v letu 2002 (v milijonih evrov):

		mio €	%
1.	AVSTRIJA	1,250	0,2
2.	BELGIJA	25,020	3,7
3.	DANSKA	40,070	6,0
4.	FINSKA	43,170	6,5
5.	FRANCIJA	6,060	0,9
6.	GRČIJA	3,550	0,5
7.	IRSKA	33,360	5,0
8.	ITALIJA	38,890	5,8
9.	LUKSEMBURG	1,180	0,2
10.	NEMČIJA	140,730	21,1
11.	NIZOZEMSKA	149,180	22,3
12.	PORTUGALSKA	1,630	0,2
13.	ŠPANIJA	5,540	0,8
14.	ŠVEDSKA	104,640	15,7
15.	VELIKA BRITANIJA	74,180	11,1
	1.) EU posamično	668,450	100,0
	2.) ECHO	537,790	
	Skupaj EU 1.) + 2.)	1.206,240	

Vir: The European Union at the United Nations, 2004.

3.3.2. Razdelitev sredstev ECHO za humanitarno pomoč

Politika humanitarne pomoči EU uporablja pri razdeljevanju sredstev tri glavne instrumente (Človekoljubna pomoč EU, 2003):

a) NUJNA POMOČ

Prvotno se je imenovala »izredna pomoč«. Namenjena je takojšnji blažitvi težav pri nastalih nesrečah. Za preskrbo osnovnih potreb (zdravila, hrana, zavetišča, osebje) ali za financiranje popravil po nesreči je nujna pomoč nudena v obliki denarja (nakazilo na račun posrednika), saj mora biti hitra in prilagodljiva. Zaradi težnje po ustrezni hitri reakciji v nujnih primerih se lahko določene faze v postopku nudenja pomoči razlikujejo med posameznimi primeri. V nekaterih posebno nujnih dogodkih, ki zahtevajo manjši obseg denarne pomoči, ni potrebno predhodno posvetovanje držav članic, ampak so te obveščene kasneje.

b) POMOČ V HRANI

EU razdeljuje velike količine hrane v regije prizadete z lakoto. Na ta način povečuje prehransko varnost prizadetih prebivalcev. Večino pomoči v hrani Komisija dodeli po običajnem postopku, pri katerem morajo države članice dati predhodno mnenje. Pomoč Unije v hrani se zagotovi neposredno vladam državam upravičenkam. Te jo razdelijo brezplačno na terenu ali posredno preko medvladnih mednarodnih organizacij (WFP, UNHCR,...) ali nevladnih organizacij, ki jo delijo v okviru posebnih prehranskih programov. Prednost pri zagotovitvi te pomoči imajo države z nizkim dohodkom in z nezadostno zalogo hrane. Del pomoči v hrani se rezervira za nujne primere (Moussis, 1998, str. 504).

c) POMOČ ZA BEGUNCE IN ZA RAZSELJENE PREBIVALCE ZNOTRAJ DRŽAVE

Države članice EU so donatorice po letih naraščajoče pomoči za ljudi, ki so prisiljeni zapustiti domovino in za razseljene prebivalce znotraj svoje države zaradi vojn, lakote, preganjanj ali drugih razlogov. S to pomočjo želi EU pomagati pri premostitvi težav med izjemnim stanjem (izselitvijo) in končno nastanitvijo (integracijo v novi državi ali reintegracija v prvotnem kraju) ter vzpodbuditi procese k samozadostni oskrbi.

Okvirna uredba daje Komisiji popoln nadzor nad mobilizacijo in dostavo pomoči. Ta nadzor preneha, ko pomoč prevzame država prejemnica. Hkrati je za pomoč odgovoren najboljši ponudnik, dokler pomoč ne prispe na dogovorjeno lokacijo v skladu s sporazumom, sklenjenim z državo prejemnico. Po določbi v uredbi morajo humanitarno pomoč spremljati strokovne osebe, ki jih imenuje Komisija za zagotovitev uspešne izvedbe akcije. EU je pri tem osredotočena na prehranske strategije. Če zaradi razmer glede pridelkov in zalog v neki državi (npr. če imajo izredno bogato žetev) dobava pomoči v hrani ne bi bila potrebna ali bi lokalnemu gospodarstvu celo škodovala (npr. problemi z oblikovanjem cen), se lahko nadomesti s finančno pomočjo. Z zagotavljanjem finančne podpore EU spodbuja države v razvoju k okrepitvi svoje prehranske varnosti (Moussis, 1998, str. 504).

Skupno je ECHO od ustanovitve leta 1992 do vključno z letom 2004 za humanitarne namene razdelil že preko 6,5 milijard evrov. Vrednosti razdeljenih sredstev po posameznih letih v desetletnem obdobju 1995 – 2004 prikazuje Slika 1. Z določenimi nihanjem med posameznimi leti je porabil povprečno okrog 500 milijonov evrov na leto, kar je znašalo okrog pol odstotka odhodkov proračuna EU. Tako so v letu 2001 razdeljena sredstva v višini 543,7 milijona evrov pri 94 milijardah evrov Unijinega proračuna pomenila 0,58% proračunskih odhodkov. Izstopa predvsem leto 1999, ko je bilo razdeljenih skoraj 813 milijonov evrov. Ta močno povečana vrednost podpore je posledica več različnih nepredvidljivih dogodkov in katastrof po svetu⁸, predvsem pa je pokazatelj odziva EU na dogodke v njeni neposredni bližini – na Balkanu⁹ (spopadi na Kosovem in v Albaniji ter množice beguncev), ko je

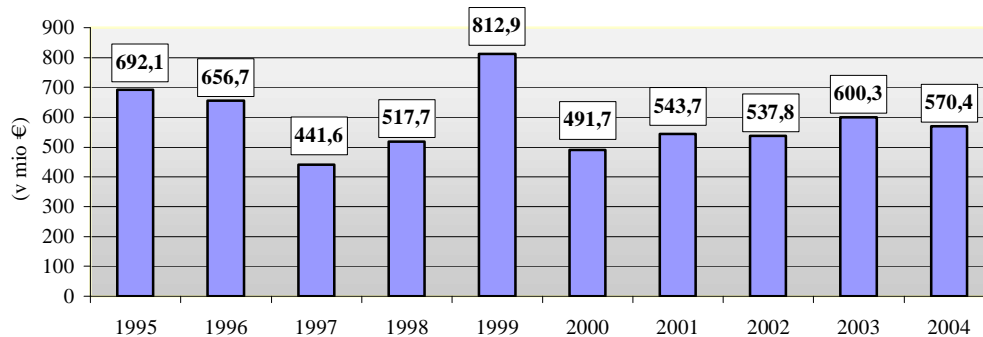
---

⁸ Omenimo dva potresa v Turčiji, vojaški konflikti v Vzhodnem Timorju, Čečeniji in drugod.

⁹ ECHO intervencija v državah bivše Jugoslavije (razen Slovenije) je bila ena njegovih najdaljših (1991-2003) in največja po skupni vrednosti doniranih sredstev (skoraj 2,4 milijarde evrov). Evropska komisija preko CARDS programa (Community Assistance for Reconstruction, Development and Stabilisation) temu območju v obdobju 2000-2006 namenja 4,65 milijarde evrov (ECHO Annual Review 2002, 2003, str. 9).

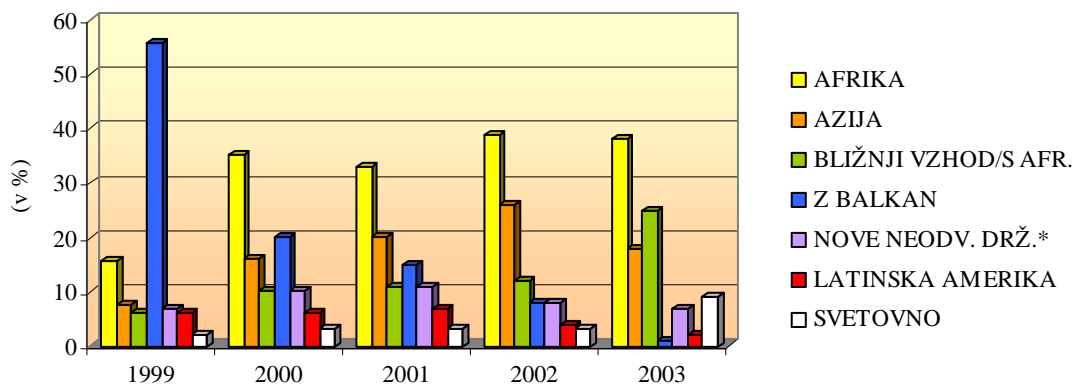
ECHO temu področju namenil kar 55,7% celotnih sredstev svojega povečanega proračuna (Slika 2).

Slika 1: Razdeljena finančna sredstva urada ECHO po letih v obdobju 1995-2004
(v milijonih evrov)

Vir: The European Union at the United Nations, 2004; ECHO Statistics, 2005.

Slika 2: Razdeljena ECHO sredstva humanitarne pomoči po regijah v obdobju 1999-2003
(v %)

Opomba:

* Nove neodvisne države: Armenija, Azerbajdžan, Belorusija, Gruzija, Kazahstan, Kirgizistan, Moldavija, Rusija, Turkmenistan, Ukrajina, Uzbekistan.

Vir: ECHO Annual Reviews, 2005; ECHO Statistics, 2004.

Slika 2 kaže deleže finančnih odločitev ECHO po regijah in po letih za obdobje 1999-2003. Z izjemo leta 1999, katerega odstopanje je bilo omenjeno že pri Sliki 1, je bil najvišji odstotek dodeljenih sredstev v vseh letih namenjen za humanitarno pomoč Afriki (od najnižjih 33% v letu 2001 do najvišjih 39% leta 2002). Po umiritvi razmer na Zahodnem Balkanu je opazno zmanjševanje deleža sredstev za to regijo (od 55,7% vseh sredstev v letu 1999 je delež v letu 2003 znašal le še 1% celotne razdeljene pomoči). Postavka "Svetovno" predstavlja ECHO razdeljevanje sredstev različnim mednarodnim humanitarnim organizacijam, ki delujejo na svetovnem nivoju. Porast pod to postavko v letu 2003 je

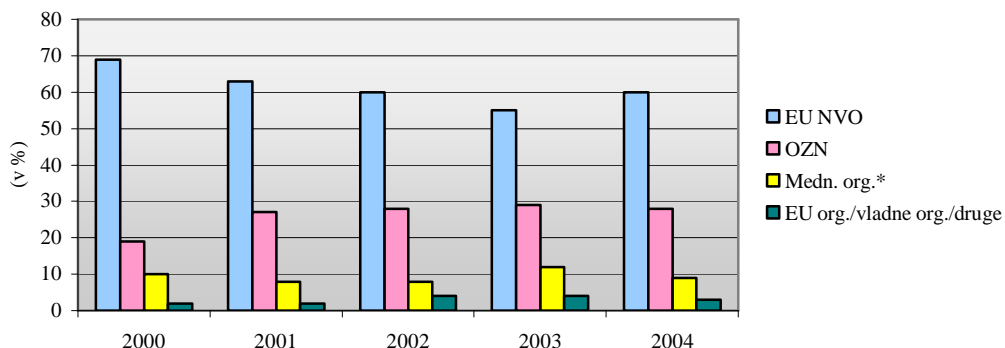
rezultat nove strategije namenskega financiranja, ko so bile v ECHO sprejete štiri naslednje odločitve: povečano financiranje UNHCR za zaščito in varnost, pomoč otrokom v okviru programa UNICEF, za informacije in koordinacijo z uradom OCHA¹⁰, in več sredstev Rdečemu križu za zaščito žrtev v oboroženih konfliktih (podrobnejša razdelitev finančnih sredstev posameznim regijam in državam v letu 2003 je v Prilogi 5, str. 3).

4. RAZVOJNO IN HUMANITARNO SODELOVANJE EU Z MEDNARODNIMI INSTITUCIJAMI

4.1. Sodelovanje EU z mednarodnimi humanitarnimi organizacijami

Potrebno je poudariti, da ECHO ne deluje neposredno na terenu, ampak financira humanitarno pomoč, ki jo zagotavlja predvsem preko svojih partnerjev. Med te partnerje je vključenih okoli 170 nevladnih humanitarnih organizacij (kot so Oxfam, Zdravniki brez meja, CARE, itd.), nekateri organi in specializirane agencije OZN ter druge mednarodne organizacije, ki z ECHO podpisujejo sporazum o partnerstvu. Pri tem daje Urad prednost humanitarnim organizacijam iz držav EU in agencijam OZN.

Slika 3: Razdeljena ECHO finančna sredstva skupinam partnerjev v obdobju 2000-2004 (v %)

Opomba:

* Mednarodne humanitarne organizacije, ki so ECHO partnerji: ICRC, IFRC, Mednarodna organizacija za migracije (International Organisation for Migration-IOM).

Vir: ECHO Statistics, 2005; ECHO Annual Review 2002.

Ta razdelitev urada ECHO skupinam njegovih partnerjev je osnovana na podlagi sklenjenih pogodb s humanitarnimi organizacijami. Čeprav se je v obdobju 2000-2003 delež razdeljenih sredstev za nevladne neprofitne organizacije iz Evropske unije (EU-NVO) postopoma zmanjševal iz 69% na 55%, se preko te skupine organizacij še vedno razdeli

¹⁰ OCHA - Office for the Coordination of Humanitarian Affairs (Urad ZN za usklajevanje humanitarnih dejavnosti).

večino humanitarne pomoči urada ECHO. V letu 2004 se je to upadanje deleža sredstev za EU-NVO prekinilo, saj se je delež povečal na 60%. Na drugi strani je po letih naraščajoč delež sredstev Urada za sofinanciranje projektov pri humanitarnih agencijah OZN skupaj v letu 2003 narastel že skoraj na 30% vseh ECHO sredstev. Porast sredstev pri EU-NVO za 5 odstotnih točk leta 2004 v primerjavi s predhodnim letom se je na drugi strani pokazal na račun rahlega upada podpore agencij OZN (na 28%) in mednarodnih organizacij. V analiziranem obdobju je letno okrog 10% finančnih sredstev namenjeno drugim mednarodnim organizacijam (Rdečemu križu, IOM, itd.), ostanek pa gre za kritje stroškov neposrednih akcij Urada ali specializiranih dobrodelnih organizacij držav članic EU.

4.2. Sodelovanje EU z agencijami OZN na področju humanitarne pomoči

OZN v zadnjih letih zaznamujeta izrazita dejavnost in vidnejša vloga pri gospodarski in socialni problematiki z organiziranjem številnih posebnih mednarodnih konferenc s tega področja (socialni razvoj, položaj žensk, otroci, aids, okolje, itd.). Eden temeljnih razvojnih ciljev tisočletja¹¹ je zmanjšanje revščine po svetu za polovico do leta 2015. Tudi v OZN se kažejo prednostne naloge z vidika zahtev po zagotovitvi pozitivnih učinkov globalizacije za vse, po novem mednarodnem finančnem redu ter potrebni pomoči in izboljšanju kritičnega položaja zadolženih držav v razvoju, predvsem najrevnejših.

Pri delu celotnega sistema OZN in opredeljevanju njegove vloge je v ospredju spoznanje, da je za učinkovitejše spopadanje s težavami moderne družbe in globalizacije potrebno vzpostaviti svetovno partnerstvo, ki bo vključevalo ne samo OZN, vlade, mednarodne organizacije in institucije, ampak tudi zasebni sektor in kapital ter civilno družbo (10 let Slovenije v Združenih narodih, 2002, str. 84).

OZN namenja veliko pozornosti zagotavljanju humanitarne pomoči državam in posameznikom, ki so jih prizadele naravne ali druge nesreče. Ena od glavnih nalog OZN je tako izboljšanje učinkovitosti zagotavljanja mednarodne humanitarne pomoči na svetovni ravni in krepitev povezanosti nacionalnih in mednarodnih virov pomoči. Za uspešno mednarodno pomoč pri večjih nesrečah je potrebno načrtno usklajevanje, dobra logistika, prodorna humanitarna diplomacija in učinkovito nudenje materialnih dobrin in finančnih sredstev (Jeraj, 1998, str. 230). Ker OZN deluje na svetovnem nivoju, si je za utečenost izvajanja humanitarne pomoči zgradila svoj sistem potrebnih elementov in postopkov delovanja, ki so predstavljeni v nadaljevanju.

---

¹¹ Septembra 2000 je 189 svetovnih voditeljev v okviru OZN določilo 8 razvojnih ciljev tisočletja: do leta 2015 zmanjšati revščino in lakoto na polovico, vsem otrokom sveta omogočiti, da zaključijo osnovno izobraževanje, spodbuditi enakopravnost spolov, zmanjšati umrljivost otrok za dve tretjini, izboljšati zdravje mater, se bojevati proti aidsu, malariji in drugim boleznim, zagotoviti trajnostni razvoj in zanj razviti globalno razvojno partnerstvo (V večji svobodi: za razvoj, varnost in človekove pravice za vse, 2005).

4.2.1. Sistem in ukrepanje OZN na področju humanitarne pomoči

4.2.1.1. Elementi sistema OZN

Nalogo glavnega usklajevalca OZN za nujno pomoč (Emergency Relief Coordinator – ERC) in glavnega svetovalca za humanitarno politiko ima podsekretar za humanitarne zadeve (Under Secretary general for Humanitarian Affairs), ki ga imenuje generalni sekretar OZN. Pri svojem delu podsekretar sodeluje z vodilnimi v operativnih agencijah OZN (kot so UNHCR, UNICEF, UNDP, WFP, WHO, ...), z vladami držav članic, z večjimi NVO, z vladnimi in medvladnimi humanitarnimi organizacijami. Njegova dolžnost je tudi svetovanje generalnemu sekretarju ob nesrečah in drugih kriznih dogodkih, ko so potrebne mednarodne humanitarne akcije. Večino svojih nalog izvaja preko svojega Urada za usklajevanje humanitarnih dejavnosti (OCHA) in Stalnega medagencijskega komiteja za humanitarne zadeve (Inter-Agency Standing Committee-IASC), katerega predsednik je (Priloga 6, str. 4).

OCHA ni ena od operativnih agencij OZN, ampak je organ za usklajevanje dejavnosti sistema OZN na mednarodni ravni v primeru nesreč, ko je odgovoren za hiter in učinkovit odziv mednarodne skupnosti. IASC, ki ga vodi podsekretar za humanitarne zadeve, je usklajevalno telo znotraj OZN za predstavnike operativnih agencij in za predstavnike pomembnejših humanitarnih mednarodnih in nacionalnih vladnih ter nevladnih organizacij. IASC sprejema usmeritve o dejavnostih celotnega sistema OZN za pomoč ob posameznih nesrečah, odloča o prednostnih nalogah, usklajuje naloge za humanitarno pomoč in za zagotavljanje dolgoročne pomoči posameznemu področju (Jeraj, 1998, str. 230).

4.2.1.2. Delovanje sistema OZN pri nesrečah

Pri nujenju pomoči mednarodne skupnosti posamezni državi je osnovni pogoj, da mora država za njo zaprositi. Šele po tem dejanju začnejo dejavnosti v OZN tudi formalno potekati. Odločitev o prošnji za mednarodno pomoč najpogosteje sprejme vlada prizadete države. Njeno ministrstvo za zunanje zadeve obvesti mednarodno skupnost tako, da obvesti OZN v New Yorku ali v Ženevi ali ga pošlje neposredno v OCHA. Zahtevane podatke v prošnji za mednarodno pomoč je OCHA standardiziral. Na prošnjo se prvi tako odzove urad OCHA, ki obvesti mednarodno skupnost in organizira svoje vire pomoči in vire v centralnem registru za obvladovanje nesreč. OCHA obvesti tudi podsekretarja za humanitarne zadeve, ki začne z usklajevanjem dejavnosti v IASC.

Ugotavljanje posledic nesreče, usklajevanje prevoza, skladiščenja in delitve pomoči običajno opravljajo pisarne in uradi, ki jih imajo operativne agencije OZN v prizadetih državah. To je naloga uradov UNDP – United Nations Development Programme. Izjema so nesreče in njene posledice, ki zahtevajo delovno področje predvsem ene operativne agencije OZN ali primeri, ko UNDP nima urada v zadevni državi. V teh posebnih primerih lahko podsekretar (ERC) najprej aktivira UNDAC (UN Disaster Assessment and Coordination Team), nato še

določi eno od operativnih agencij OZN kot vodilno pri organizaciji pomoči za prizadeto državo.

Običajno v prizadeti državi urad UNDP oblikuje skupino OZN za usklajevanje pomoči-UNDMT (UN Disaster Management Team), v kateri so predstavniki vseh vključenih agencij OZN in tujih NVO v državi. Naloga skupine UNDMT je, da pomaga vladi te države pri ocenjevanju posledic, pri pridobivanju in razdelitvi pomoči. Če bi skupina UNDMT potrebovala dodatno pomoč pri svojem delu, ali če je potrebno vzpostaviti več koordinacijskih ravni, lahko od OCHA zahteva aktiviranje skupine UNDAC. Takrat je naloga skupine UNDAC pomoč skupini UNDMT in sodelovanje z vladno organizacijo, ki vodi reševanje in humanitarno pomoč na državni ravni. Operativne agencije OZN in NVO v prizadeti državi začnejo vzpostavljati skupino UNDMT in nudijo humanitarno pomoč iz virov, ki jih imajo na voljo v državi in drugod po svetu. Te dejavnosti praviloma najprej usklajujejo v skupini UNDMT, nato še z uradom OCHA. Glede na obliko nesreče OCHA aktivira organizacije za nudenje nujne pomoči in informira ministrstva za zunanje zadeve držav darovalk (Jeraj, 1998, str. 232). Urad OCHA je tako ključni usklajevalni del sistema OZN za pomoč pri nesrečah, s katerim sodeluje tudi ECHO.

4.2.2. Sodelovanje urada ECHO z OZN

Po začetku veljavnosti nove Finančne uredbe Evropskih skupnosti in njenih izvedbenih predpisov januarja 2003 je bil 29. aprila 2003 podpisan med EU in OZN Finančni in upravni sporazum (The EC/UN Financial and Administrative Framework Agreement-FAFA¹²). Ta se uporablja za vse sporazume, ki se nanašajo na prispevke, sklenjene med Komisijo in agencijami OZN in ureja njihovo strateško sodelovanje (Strategija za človekoljubno pomoč urada ECHO za leto 2004, 2003, str. 15).

Operativne agencije OZN, s katerimi najpogosteje sodeluje ECHO, so:

- Urad ZN za usklajevanje humanitarnih zadev (United Nations Office for the Coordination of Humanitarian Affairs - *OCHA*),
- Urad visokega komisarja ZN za pomoč beguncem (United Nations High Commissioner for Refugees - *UNHCR*),
- Urad visokega komisarja ZN za človekove pravice (UN High Commissioner for Human Rights- *UNHCHR*),
- Sklad ZN za pomoč otrokom (United Nations Children's Fund - *UNICEF*),
- Svetovna zdravstvena organizacija (World Health Organisation - *WHO*),
- Svetovni program OZN za prehrano (World Food Programme - *WFP*),
- Organizacija ZN za prehrano in kmetijstvo (*FAO*).

---

¹² FAFA nadomešča od 9.8.1999 veljaven "Sporazum med ZN in ES na podlagi evropskega financiranje in sofinanciranja programov in projektov, ki jih urejajo ZN".

Leta 2003 je urad ECHO skupaj z OCHA organiziral uveljavitev novih smernic, da morajo človekoljubne dejavnosti ohraniti svoj civilni značaj in da morajo biti zasnovane na načelih človečnosti, nevtralnosti, nepristranskosti in nediskriminacije (Strategija za človekoljubno pomoč urada ECHO za leto 2004, 2003, str. 3, 4). Zanjih deset let je v sistemu OZN uradu ECHO najpomembnejši partner UNHCR, kateremu nudi finančno podporo za izvajanje UNHCR programov na področju varovanja beguncev (glej Priloge 1 in 2, str. 1) (ECHO Annual Review, 2002, str. 20).

4.3. Sodelovanje urada ECHO z NVO

Izvajanje humanitarnih akcij urada ECHO poteka posredno preko partnerjev in večina njegovih sredstev (čez 50%) je namenjena NVO, predvsem iz držav EU. Sodeluje tudi z NVO iz drugih razvitih držav in zadevnih tretjih držav.

Evropska komisija skuša spodbuditi boljše sodelovanje v raznih forumih z evropskimi NVO, ki imajo odbor za zvezo in organizirajo letno skupščino v Bruslju (Moussis, 1998, str. 504). NVO so v mednarodnem prostoru povezane preko več različnih zastopstev. Tako je v ameriški partnerski zvezi nevladnih organizacij InterAction okrog 160 članic. Evropske NVO povezuje Mednarodni svet volonterskih agencij - ICVA (International Council of Voluntary Agencies), ki ga po prvotni sestavi predstavnikov evropskih NVO danes sooblikujejo predvsem predstavniki NVO iz držav tretjega sveta. Ena največjih svetovnih mrež NVO v okrog 125-ih državah je Earth Action. Glavna funkcija koalicij med nevladnimi organizacijami je čim boljši razvoj in harmonizacija delovanja pri reševanju problemov. Pri tem predstavniki ICVA in Earth Action Visokemu komisarju ZN za pomoč beguncem – UNHCR predstavijo svoje poglede o svetovni ureditvi. Te t.i. premostitvene organizacije v državah v razvoju iščejo povezave v ekonomskem in socialnem sektorju ter vertikalne povezave med članskimi organizacijami in vladami držav. Hkrati povezujejo zunanje donatorje, vladne subjekte, nevladne organizacije in druge mednarodne organizacije (Weiss et al., 1996, str. 27).

Če želi NVO postati ECHO partner, mora predložiti Uradu prošnjo skupaj s spremljajočimi dokumenti, med katerimi so: potrdilo pravne registracije NVO pri nacionalnih oblasteh, letno poročilo o uspehu, letne bilance stanja, letna poročila aktivnosti zadnjih treh let in druga revizijska poročila, informacije o financiranju, ustanovitveni akt, spisek članov uprave, diagram organizacije, pismo priporočil pristojnih humanitarnih teles in nacionalnih oblasti itd. NVO mora zadostiti številnim kriterijem, da lahko začne sodelovati z uradom ECHO in črpati njegova sredstva za človekoljubno pomoč.

Glavni kriteriji, opredeljeni v 7. členu uredbe o humanitarni pomoči, št. 1257/96, se nanašajo na pravno obliko NVO, njen poslovni in finančni položaj, tehnične in logistične zmogljivosti, izkušnje na področju humanitarnosti, rezultati prejšnjih dejavnosti nevladne organizacije, posebej tistih, ki jih je financirala EU, in nevtralnost pri izvajanju humanitarne

pomoči. NVO morajo biti nepridobitne in avtonomne organizacije v državi članici EU v skladu z zakonodajo, ki velja v tej državi. Sedež organizacije se mora nahajati v državi članici ali v državi prejemnici, izjemoma je sedež lahko v tretji državi dajalki pomoči.

Po preučitvi dokumentacije se določi splošna ocena NVO in sprejme odločitve, če prosilka lahko dobi dostop do financ EU. Po pozitivnem končnem rezultatu podpišeta NVO in ECHO Okvirni partnerski sporazum (Framework Partnership Agreement - FPA) (ECHO, FAQ, 2004). FPA določa vloge obeh pogodbenikov, njune pravice in obveznosti. Že od ustanovitve deluje ECHO na podlagi sklenjenih FPA, ki so bili podpisani s humanitarnimi NVO in z drugimi mednarodnimi humanitarnimi organizacijami (tj. mednarodnimi organizacijami, ki niso del FAFA). Prvi FPA so bili sprejeti leta 1993, drugi leta 1998 in zadnji so začeli veljati 1. januarja 2004. Določbe tega novega FPA so bile oblikovane z namenom poenostavitve administrativnih postopkov, prenove izbora partnerjev na osnovi višjih standardov in optimiranja ukrepov humanitarne pomoči. Obstoječi sporazumi z NVO niso bili avtomatično podaljšani. Vsi nekdanji partnerji NVO, ki so hoteli podpisati novi FPA, so morali iti skozi postopek izbire na podlagi meril kakovosti, določenih v novi Finančni uredbi. Proces izbire je začel veljati tudi za vse nove prošnje za partnerstvo (Strategija za človekoljubno pomoč urada ECHO za leto 2004, 2003, str. 15, 16).

4.3.1. Postopek vložitve predloga humanitarnega projekta

Glede na humanitarne potrebe lahko partnerske NVO in mednarodne organizacije predložijo Uradu kadarkoli v letu prošnjo projekta, s katerim nameravajo pridobiti ECHO sredstva pomoči. Humanitarna organizacija mora stopiti v stik z ustreznim geografskim predstavništvom urada ECHO v Bruslju in s tehnično pomočjo ECHO na terenu (diagram predstavništev v Prilogi 3, str. 2), katerima predstavi svoj projekt. ECHO presodi projekte oziroma prošnje humanitarne pomoči po tehničnih merilih v skladu s svojo načrtovano strategijo in na osnovi ugotovljenih potreb na terenu. Če po posvetovanju s področnimi strokovnjaki oceni prošnjo ugodno, lahko skleneta sporazum o podpori predlagane humanitarne akcije. Ko se projekt, ki ga je sofinanciral ECHO, konča, ta vedno opravi še revizijo projekta na partnerjevem sedežu v okviru dvoletnih ciklov.

Pri posebnih humanitarnih pogojih lahko NVO, katere niso podpisnice Okvirnega partnerskega sporazuma (t.i. nepartnerske NVO), predstavijo predloge projektov tistih področij ali sektorjev, kjer ni primernih predlogov partnerskih organizacij. Ugodno ocenjene predloge nepartnerskih NVO obdržijo le po potrditvi ustreznosti prošnje NVO o financiranju humanitarne pomoči. Ta potrditev vključuje posvetovanje med uradom ECHO in nacionalnimi oblastmi, kjer je NVO registrirana, in potrditev stabilnega poslovanja te nepartnerske NVO. Število projektov nepartnerskih NVO, ki izvajajo projekt s sredstvi EU, je omejeno na največ 2 projekta. NVO, ki izvaja projekt s sredstvi ECHO brez podpisa sporazuma FPA, bo pozneje za sklenitev le-tega preučevana na podlagi rezultatov prejšnjega projekta (Predlogi projektov ECHO partnerjev, 2004).

4.4. Mednarodno povezovanje razvojne in humanitarne pomoči Evropske unije

Pogosto je v določeni regiji ali državi po začetni fazi humanitarne pomoči potreben še dolgoročnejši program financiranja razvoja. Države članice EU tako ne dajejo donacij le v obliki človekoljubne pomoči, ampak tudi v različnih oblikah finančne pomoči. Leta 2001 je bil znotraj Komisije osnovan urad EuropeAid, ki je odgovoren za tekoče izvajanje in boljše usklajevanje programov zunanje pomoči. Poleg tega urada se razvojna pomoč EU dodeljuje tudi preko dveh posebnih instrumentov: skozi Evropski razvojni sklad in skozi Evropsko investicijsko banko, ki v okviru svojih mednarodnih dejavnosti dodeljujeta predvsem ugodna posojila in manjši del tudi v obliki donacij (Programi zunanje pomoči EU, 2004).

Mednarodno finančno in tehnično sodelovanje EU je organizirano na treh temeljnih načelih: temelji na dialogu med Komisijo in državo prejemnico glede načrtovanja, osredotočeno je na pomoč določenemu omejenemu številu področij oziroma sektorjev in usklajuje pomoč z drugimi donatorji. Takšen primer je poseben program, ki je financiran iz Evropskega razvojnega sklada za nekatere revnejše in močno zadolžene države v subsaharski Afriki (ACP države). Ta program v povezavi s Svetovno banko in z drugimi donatorji predpostavlja, da obstaja med vsemi udeleženi strankami učinkovito sodelovanje (Moussis, 1998, str. 497).

Glede na način dodeljevanja sredstev posreduje EU največ finančnih sredstev preko pristojnih državnih in regionalnih organov držav članic. Poleg tega načina razdeljuje Komisija sredstva še neposredno različnim upravičencem, med katerimi so tudi NVO (Špilak, 2000, str. 31). Hkrati partnerstva s številnimi NVO sklepa Svetovna banka, ki financira projekte razvojne pomoči tudi v obliki nepovratnih sredstev, zlasti preko Mednarodnega združenja za razvoj (International Development Association - IDA) in Svetovne banke za obnovo in razvoj (International Bank for Reconstruction and Development - IBRD). Pri obsežnih projektih, ko je udeleženo več donatorjev, posredniških organizacij in samih neposrednih izvajalcev, je najpomembnejše uspešno medsebojno usklajevanje med vsemi udeleženi akterji.

Pomen vloge NVO za družbo priznava EU v številnih dokumentih in to potrjuje v praksi s tesnim sodelovanjem z njimi. Komisija dodeli projektom NVO vsako leto več kot milijardo evrov, vendar obstajajo velike razlike med sektorji delovanja NVO in znotraj posameznega sektorja. Nekatere dobijo vsako leto subvencije za pokritje vseh obratovalnih stroškov, druge prejmejo sredstva le za posamezen projekt, tretje pa sploh ne dobijo finančne podpore Evropske unije. Največ teh sredstev nameni Evropska komisija področju zunanjih odnosov (zunanje razvojne pomoči) mednarodno delujočim NVO, in sicer v programe, ki pospešujejo medsebojno sodelovanje, se ukvarjajo s področjem človekovih pravic, demokratičnega razvoja in zlasti s humanitarno pomočjo (letno okrog 500 milijonov evrov). Velik del sredstev nameni v korist socialne (okrog 70 milijonov evrov), izobraževanja (50 milijonov evrov) in varovanja okolja (Špilak, 2000, str. 19).

Ker humanitarni pomoči največkrat sledijo še druge oblike razvojne podpore, vodijo države donatorke ti dve kategoriji najpogosteje pod skupno postavko. Z razvojno pomočjo skuša EU v državah v razvoju ustvariti razmere, v katerih bodo lahko države na dolgi rok same zagotavljale osnovne pogoje razvoja in blaginjo svojih prebivalcev. V skladu s partnerskim sodelovanjem z OZN je Evropska komisija aprila 2005 za uresničitev razvojnih ciljev tisočletja pozvala članice EU k povečanju razvojne pomoči, ki bi vodilo v kolektivno zagotavljanje 0,7% bruto nacionalnega dohodka (BND) držav članic za pomoč nerazvitim in manj razvitim državam po svetu. Leta 2004 je EU za humanitarno in razvojno pomoč namenila 40 milijard evrov, kar predstavlja 0,36% BND. Po ocenah naj bi leta 2010 razdelila skoraj 67 milijard evrov in leta 2015 več kot 90 milijard evrov. Za uresničevanje omenjenih ciljev morajo nove članice do leta 2010 mednarodno razvojno pomoč povečati na 0,17% BND in do leta 2015 na 0,33% BND. Stare članice bodo do leta 2010 namenile najmanj 0,51% BND. Različne ciljne vrednosti za 15 starih in 10 novih članic EU so posledica dejstva, da med njimi obstaja razlika v razvitosti, saj nove članice v vlogo donatork stopajo šele v zadnjih letih. Odstopanja so sicer velika tudi znotraj starih članic, saj so Danska, Luksemburg, Nizozemska in Švedska že dosegle cilj 0,7% BND ter se približujejo enemu odstotku BND. Nekatere države, med njimi Italija, Portugalska in Nemčija, bodo zavezanost k večji razvojni podpori težje uresničevale, ker se že sedaj spopadajo z visokim proračunskim primanjkljajem (Euractiv, 2005).

Slovenija je leta 2004 za mednarodno humanitarno in razvojno pomoč iz proračuna namenila 5,92 milijarde SIT ali 0,11% BDP. Kot članica EU mora skladno s sprejetimi zavezami povečati ta sredstva in s tem prispevati svoj delež pri uresničevanju ciljev zmanjševanja razlik med razvitimi in nerazvitimi (Ministrstvo za gospodarstvo RS, 2005).

5. HUMANITARNE ORGANIZACIJE V SLOVENIJI

Delovanje humanitarnih organizacij se je tudi v Sloveniji hitro razvijalo in postalo pomemben del socialnega življenja družbe. Zaradi opaznega pomena teh organizacij, ki se zaradi delovanja v javnem družbenem interesu v znatnem delu financirajo z javnimi sredstvi, je utemeljena potreba po ustrezni pravni ureditvi njihovega položaja in ustrezen nadzor.

5.1. NVO v Sloveniji

Za tretji sektor, ki deluje med državo in zasebnimi profitnimi podjetji, v Sloveniji ni enotne zakonske opredelitve, saj je predlog zakona o položaju nevladnega neprofitnega sektorja šele v pripravi. Položaj različnih organizacijskih oblik NVO ureja več posameznih zakonov. Pri poimenovanju celotnega sektorja obstaja le vrsta neformalnih poimenovanj posameznih avtorjev. Termin NVO lahko najdemo pod različnimi nazivi, kot so organizacije tretjega sektorja, neprofitne, nevladne, prostovoljne, humanitarne, dobrodelne in solidarnostne

organizacije ter še druge. Vsa ta poimenovanja zajemajo isti sklop organizacij, ki so neprofitne, nevladne in avtonomne.

5.1.1. Statusna zakonodaja NVO

NVO je organizacija, ki je ustanovljena kot društvo, zavod, ustanova (fundacija) ali v drugi pravno-organizacijski obliki na podlagi posameznih zakonov. Slovenska zakonodaja omogoča ustanovitev naslednjih oblik NVO (Trstenjak, 1998, str. 59-61):

a) DRUŠTVO

Gre za samostojno, prostovoljno in neprofitno združenje fizičnih oseb, ki jih povezujejo skupni interesi, opredeljeni v ustanovitvenem aktu ali v skladu z Zakonom o društvih (Ur. list RS, št. 60/95). Društvo se ne sme ustanoviti oziroma ne sme opravljati pridobitne dejavnosti kot svoje izključne dejavnosti. Za ustanovitev društva so potrebne najmanj tri polnoletne osebe. Med ustanovitelji je lahko tudi tuj državljan, ki ima v Sloveniji stalno ali začasno prebivališče več kot eno leto. Status društva je podeljen z vpisom v sodni register.

b) USTANOVA

To je oblika namensko vezanega premoženja. Pravna podlaga za ustanovitev je Zakon o ustanovah (Ur. list RS, št. 60/95). Ustanova mora biti ustanovljena v notarski obliki, status pravne osebe pa pridobi s soglasjem pristojnega ministrstva, v katerega delovno področje sodi namen, za katerega je bila ustanovljena. Ustanovitelj lahko po zakonu nameni sredstva za določen splošnokoristen ali dobrodelen namen, ki je običajno trajen. Premoženje sestavljajo denar, premičnine, nepremičnine, pravice iz katerih izvirajo premoženjske koristi in podobno. Ustanova brez premoženja na more obstajati. Pri uresničevanju dobrodelnega namena ustanova pomaga osebam, ki so pomoči potrebni.

Značilna dejavnost fundacij in skladov je opravljanje funkcij posredništva med darovalci in porabniki sredstev. Zbirajo tako javna kot zasebna sredstva in upravljajo s premoženjem. Izvajalcem lahko nudijo poročila in druge oblike vzpodbud, promovirajo projekte, nudijo strokovno pomoč, lahko so tudi sami izvajalci dejavnosti. Ustanovitelji fundacij so lahko domače ali tuje fizične ali pravne osebe. Ustanovitelja fundacije se lahko določi tudi z zakonom. Takšen primer je zakon o igrah na srečo, ki določa, da Loterija Slovenije ustanovi fundacijo za financiranje invalidskih in humanitarnih organizacij (FIHO) in fundacijo za financiranje športnih organizacij v Sloveniji (FŠO). Obe fundaciji pridobivata sredstva od plačil koncesijskih dajatev za prirejanje iger na srečo in določen delež prihodkov. Fundacija FIHO pridobljena sredstva v skladu s svojo politiko upravljanja preko javnih razpisov razdeli invalidskim in humanitarnim organizacijam, ki izpolnjujejo zakonske pogoje delovanja in pripravijo ustrezne programe.

c) ZAVOD

Pravna podlaga za ustanovitev je Zakon o zavodih (Ur. list RS, št. 12/91, 8/96). Zavod je pravna oseba, ki jo lahko ustanovi ena ali več fizičnih ali pravnih oseb za izvajanje

dejavnosti na področju vzgoje in izobraževanja, športa, zdravstva, kulture, socialnega varstva in drugih dejavnosti, katerih cilj ni pridobivanje dobička. Zakonodaja omogoča obstoj javnih in zasebnih zavodov, slednji predstavljajo NVO. Ustanovitev zavoda je enostavna, saj ne zahteva minimalnega ustanovitvenega premoženja. Pravna osebnost se zavodu podeli z vpisom v sodni register.

d) DRUGO (npr. izjemoma kot gospodarska družba)

Zakon o gospodarskih družbah (Ur. list RS, št. 30/90) pravno ureja gospodarske družbe, ki so ponavadi pridobitne, vendar v 4. odstavku 1. člena omogoča ustanovitev gospodarske družbe, ki v celoti ali deloma opravlja neprofitno dejavnost.

Za mednarodne NVO velja v Sloveniji Evropska konvencija o priznanju pravne osebnosti mednarodnih nevladnih organizacij (Ur. list RS, MP, št. 13/93). Ta ureja združenja, ustanove in druge zasebne organizacije, ki imajo neprofitni namen mednarodnega pomena in so bile ustanovljene po notranjem pravu ene od držav podpisnic.

Na podlagi strukturno-operacionalne definicije lahko v Sloveniji med NVO z določeno dobrodelno dejavnostjo štejemo društva, ustanove in fundacije, zasebne zavode in določene verske organizacije. NVO v Sloveniji lahko delujejo v navedenih pravno-organizacijskih oblikah, vendar veliko večino predstavljajo društva. Sistematičnih statističnih podatkov za NVO v Sloveniji ni mogoče pridobiti. Podatki temeljijo večinoma na posameznih analizah, registru Statističnega urada RS, Registru društev na Ministrstvu za notranje zadeve ter podatkih Agencije RS za plačilni promet.

Statistični podatki za leto 2003 navajajo 23.872 NVO v Sloveniji, od katerih je bilo kar 79% društev. V manjšem številu so delovale še fundacije, zasebni zavodi, zasebni skladi, verske organizacije in ostale organizacijske oblike, med katerimi so bile stanovanjske zadruge, politične stranke, sindikati in skupnosti.

Tabela 5: Število NVO v Sloveniji v letu 2003

OBLIKE NVO	
društva	18.872
ustanove	155
zasebni zavodi	741
zasebni skladi	134
verske organizacije	945
ostale oblike	3.025
NVO (Skupaj)	23.872

Vir: Statistični letopis RS 2004, 2005.

5.1.2. Ureditev statusa humanitarnih organizacij v Sloveniji

Glede na osnovno funkcijo delovanja NVO so ena od vrst NVO humanitarne organizacije¹³, pri katerih je poudarjeno načelo nepridobitništva. Hitra rast števila in vrst humanitarnih organizacij, obseg dejavnosti in njihov pomen za družbo so narekovali celovito zakonsko ureditev tega področja. S tem namenom je bil leta 2003 sprejet Zakon o humanitarnih organizacijah – ZHO (Uradni list RS, št. 98/2003).

V ZHO je opredeljeno, da lahko status humanitarne organizacije pridobijo društva, v katerih njihovi člani po načelu nepridobitnosti in prostovoljnosti opravljajo humanitarno dejavnost na področju socialnega in zdravstvenega varstva. Zakon želi razširiti možnosti pridobitve statusa humanitarne organizacije, vendar mora biti zaradi možnih zlorab zelo natančen. Status humanitarne organizacije pridobijo tudi organizacije, ki so jih ustanovile verske skupnosti, če delujejo na nacionalni ravni in so del mednarodne humanitarne organizacije. Za pridobitev statusa humanitarne organizacije lahko zaprosijo le tista društva in organizacije, ki so opravljali humanitarno dejavnost najmanj eno leto pred vložitvijo vloge. Osnovna organizacijska oblika humanitarne organizacije po ZHO je društvo. Takšna ureditev velja v državah EU in drugod v svetu.

ZHO opredeljuje tri vrste humanitarnih organizacij:

- Splošne dobrodельne organizacije so namenjene reševanju in lajšanju socialnih stisk prebivalcev, nudenju pomoči ljudem, katerih življenje je ogroženo, in krepitvi zdravja prebivalstva (npr. Rdeči križ Slovenije, Slovenska Karitas, Slovenska filantropija, UNICEF in druge). Svoje cilje zasledujejo z odkrivanjem in lajšanjem socialnih stisk prebivalcev, zbiranjem in razdeljevanjem sredstev pomoči potrebnim, zagovorništvom ogroženih posameznikov in skupin prebivalcev.
- Organizacije za kronične bolnike skrbijo za enakopravno vključevanje bolnikov s kroničnimi boleznimi v življenje z zdravimi in za izboljševanje njihove kakovosti življenja. Te organizacije delujejo na področju zdravstvenega varstva.
- Organizacije za samopomoč so namenjene predvsem skupnemu medsebojnemu reševanju socialnih in zdravstvenih težav članov in nečlanov organizacije s podobnimi socialnimi potrebami, pri tem pa ne gre za osebe s kronično boleznijo. Ustanovijo jih posamezniki, predvsem neposredno prizadeti, za zagotavljanje posebnih potreb za čimbolj enakopravno vključevanje v življenje. Svoje cilje uresničujejo s svetovanjem osebam v stiski (zaradi stresnih razmer, neurejenih pogojev življenja, slabih medčloveških odnosov okolja) in z drugimi izobraževalnimi programi.

---

¹³ Pravna ureditev humanitarne dejavnosti je bila v Sloveniji osnovana na splošnih izhodiščih, ki jih daje veljavni Zakon o socialnem varstvu iz leta 1992 (Ur. list RS, št. 54/92, 56/92, 42/94, 41/99 in 26/01) in posamezna določila iz Zakona o gasilstvu (Ur. list RS, št. 71/93) in Zakona o varstvu pred naravnimi in drugimi nesrečami (Ur. list RS, št. 64/94).

Vloga humanitarnih organizacij v svetovnem in nacionalnem merilu nenehno narašča. V Sloveniji je v zadnjih letih opazna hitra rast zlasti organizacij za samopomoč – tako po številu kot po načinu dejavnosti. Njihovo natančno število na državni ali lokalni ravni ni poznano, ker obstajajo različne klasifikacije le-teh pri njihovem evidentiranju oziroma registraciji. Zanesljivo je število tistih nacionalnih humanitarnih organizacij, ki pridobivajo sredstva pri javni fundaciji FIHO in tako izpolnjujejo v aktih te fundacije določene posebne pogoje. V letu 2001 je FIHO sofinancirala delovanje 21 invalidskih in 35 humanitarnih organizacij. Med temi humanitarnimi organizacijami je bilo 17 dobrodelnih in 18 organizacij za samopomoč (Predlog ZHO, 2003). Vsem skupaj je FIHO leta 2001 razdelila 2,156 milijarde SIT.

Rast pomena teh organizacij je razvidna tudi iz večjega števila organizacij in obsega njihovih programov, ki jih sofinancira fundacija FIHO, saj bo v letu 2005 razdelila sredstva že 21 invalidskim, 31 dobrodelnim in 22 organizacijam za samopomoč v skupni vrednosti 3,467 milijarde SIT (seznam humanitarnih NVO je v Prilogi 9, str. 6). Druga, bolj razčlenjena delitev vseh omenjenih organizacij je podana pri Ministrstvu za notranje zadeve RS, kjer so registrirana znotraj kategorije - društva za pomoč (Priloga 8, str. 6).

5.1.3. Davčna zakonodaja NVO

Na delovanje NVO vplivajo tudi zakoni in določila o davčnih obveznostih NVO. V zadnjih letih je bilo več poskusov spreminjanja davčne zakonodaje s strani NVO, z namenom doseganja stimulatивnejšega okolja za donacije in sponzorstvo. Tu lahko izpostavimo štiri pomembnejše zakone (Strategija systemskega razvoja nevladnih organizacij v Sloveniji 2003-2008, 2003, str. 31-33): Zakon o dohodnini, Zakon o davku od dohodkov pravnih oseb, Zakon o DDV in Zakon o davkih občanov.

a) Zakon o dohodnini (Uradni list RS, št. 17/2005)

Z dohodnino so obdavčeni osebni prejemki, dohodki iz kmetijstva, iz opravljanja dejavnosti, iz kapitala, iz premoženja in premoženjskih pravic. Zavezanci za plačilo so fizične osebe (rezidenti in tudi nerezidenti, če izpolnjujejo v 7. členu določene pogoje). Zakon opredeljuje vlaganja zavezancev v namene, za katere lahko uveljavljajo zmanjšanje davčne osnove, pri tem lahko takšno zmanjšanje znaša največ 2% letne davčne osnove. Med drugim zakon določa, da se osnova za dohodnino zmanjša za plačane prostovoljne prispevke in vrednost daril v naravi za humanitarne, dobrodelne, kulturne, izobraževalne, znanstvene, raziskovalne, športne, ekološke in religiozne namene ter za darila invalidskim organizacijam, kadar so izplačani osebam, ki so organizirane za opravljanje takšnih dejavnosti.

b) Zakon o davku od dohodkov pravnih oseb (Uradni list RS, št. 17/2005)

Za NVO je zakon pomemben z dveh vidikov: na eni strani so določene neprofitne organizacije oproščene plačila davka, po drugi strani pa zakon določa tudi nekatere olajšave za tiste pravne osebe, ki del svojih prihodkov namenijo takšnim organizacijam.

- Določila za neprofitne organizacije, ki so izvzete iz obdavčitve

Med te spadajo tudi društva, verske skupnosti, javni in zasebni skladi ter druge organizacije in zavodi, ustanovljeni za ekološke, humanitarne, dobrodelne in druge neprofitne namene, razen za profitno dejavnost. Dejavnosti so profitne, če jih navedene organizacije opravijo in jih zaračunavajo, torej iz teh dejavnosti dosegajo prihodke na trgu. Če se takšna organizacija v celem koledarskem letu ni ukvarjala z nobeno profitno dejavnostjo in torej ni davčni zavezanec, ni dolžna sestaviti obračuna davka od dobička pravnih oseb in ga ni dolžna plačati. Med prihodke iz neprofitne dejavnosti štejejo donacije, članarine, prihodki iz naslova materialnih pravic in dejavnosti organizacije, darila in prihodki iz javnih sredstev. Če navedene civilnopravne osebe poleg svoje osnovne dejavnosti opravljajo tudi profitno dejavnost, morajo od tako ustvarjenega dobička plačati davek. Davčna osnova so prihodki, ustvarjeni s pridobitno dejavnostjo, zmanjšani za dejanske stroške, nastale zaradi profitne dejavnosti. Če dejanski stroški niso znani, se prihodki zmanjšajo za sorazmerni del stroškov.

- Določilo za pravne osebe, ki so donatorji sredstev

Zakon o davku na dobiček pravnih oseb določa, da med odhodke, ki davčnemu zavezancu zmanjšujejo davčno osnovo, štejejo tudi izplačila v denarju in v naravi za humanitarne, kulturne, znanstvene, vzgojno-izobraževalne, športne, ekološke in religiozne organizacije, vendar največ v višini 0,3% obdavčenega prihodka. Izplačila v te namene se priznajo kot odhodek tudi, če so izplačana iz dobička. Davčni zavezanec mora od prejemnika sredstev zahtevati potrdilo, iz katerega je razvidno, da je prejemnik dejansko organiziran za opravljanje neprofitne dejavnosti.

c) Zakon o davku na dodano vrednost (DDV) (Uradni list RS, št. 89/1998)

Splošna stopnja DDV je 20% davčne osnove in po tej se obračunava in plačuje DDV od vsakega prometa blaga, storitev in uvoza blaga, razen če je določena nižja 8,5% stopnja ali če je promet davka oproščen. Za NVO so pomembne dejavnosti, ki so oproščene plačevanja DDV (oprostitve v javnem interesu), zlasti: socialno varstvene storitve; storitve predšolske vzgoje, izobraževanja in usposabljanja otrok, mladine in odraslih; storitve, povezane s športom in športno vzgojo; storitve verskih skupnosti in filozofskih združenj; storitve političnih, sindikalnih, človekoljubnih, dobrodelnih, invalidskih in podobnih organizacij; kulturne storitve (vključno z vstopnicami za kulturne prireditve). Poleg vseh omenjenih osnovnih dejavnosti NVO je v oprostitev DDV vključen tudi promet blaga in storitev, neposredno povezan z osnovnimi dejavnostmi NVO pod pogojem, da se ta promet opravlja v povezavi z zbiranjem denarnih sredstev, ki ga NVO organizirajo izključno za svojo lastno korist, in ni verjetno, da takšna oprostitev vodi k izkrivljanju konkurence.

NVO, ki delujejo na področjih, oproščenih plačila DDV, vstopni DDV torej plačajo, vendar ga ne smejo odbiti, pri zaračunavanju svojih storitev in blaga pa davka ne smejo prikazati. Poleg tega morajo ravno tako kot ostali davčni zavezanci voditi vse evidence, ki jih predvideva zakon, ker ni oproščena konkretna NVO, temveč njena dejavnost. Če NVO poleg neprofitnih dejavnosti opravljajo še pridobitno dejavnost, je ta upoštevana enako kot pri

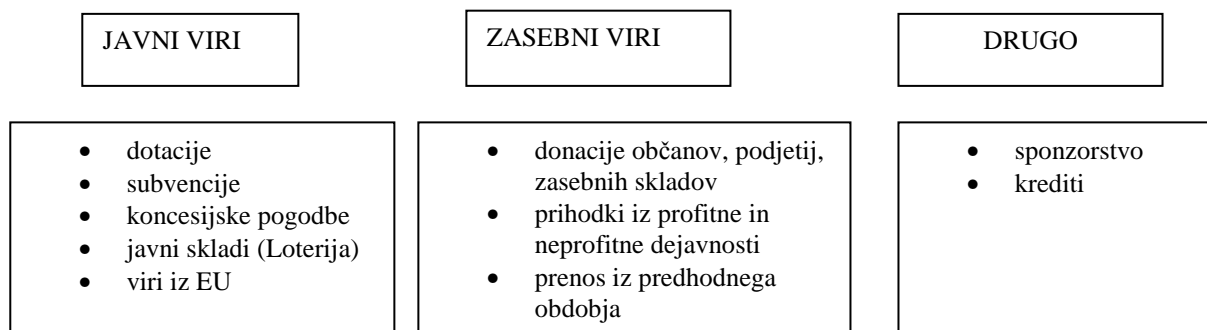
ostalnih pravnih osebah. Če s pridobitno dejavnostjo dosegajo pet milijonov prometa, postanejo za ta del zavezanci za DDV.

d) Zakon o davkih občanov (Uradni list RS, št. 8/1991)

Ta zakon ureja tudi davek na dediščino in darila, za katerega so zavezanci fizične osebe, ki podedujejo ali dobijo v dar premoženje. Zakon določa, da zavezanec ne plača davka na dediščino in darila, če podedovano ali v dar sprejeto premoženje odstopi Republiki Sloveniji, lokalni skupnosti ali humanitarnim društvom.

5.2. Financiranje humanitarnih nevladnih organizacij v Sloveniji

Slika 4: Viri financiranja NVO v Sloveniji

Vir: Trunk Širca, 1998, str. 104.

Glavne vire financiranja NVO v Sloveniji predstavljajo (Trunk Širca, 1998, str. 104):

- *Zasebne donacije in prispevki*: To so finančna sredstva, ki jih podarijo premožnejši subjekti (posamezniki, podjetja, fundacije, sorodne organizacije, zapuščine itd.). Na obseg zasebnih donacij pomembno vplivajo vrste in višina davčnih olajšav. Z njimi država priznava nevladnemu neprofitnemu sektorju, da deluje v javno dobro, saj bi brez NVO to funkcijo morala prevzeti država v obliki javnih služb. Hkrati NVO ustvarjajo še številne težko merljive pozitivne eksternalije. Zasebne donacije predstavljajo NVO nezanesljiv vir, za pridobitev katerih je potrebno obvladati večšine odnosov z javnostmi.
- *Dotacije in subvencije države*: Državna sredstva predstavljajo nevladnim neprofitnim organizacijam veliko stopnjo zanesljivosti, a istočasno je to povezano z določeno stopnjo nadzora. V to skupino spadajo tudi subvencije in plačila na podlagi koncesijskih dajatev ter skladov (Loterija Slovenije).
- *Prihodki iz profitne in neprofitne dejavnosti*: Med te vire spada tudi članarina.
- *Sponzorstvo (pokroviteljstvo)*: Pokrovitelj plačuje organizaciji storitve, ki jih ta opravi zanj na področju pospeševanja trženja, stikov z javnostmi, itd.
- *Kreditiranje*: NVO najamejo kredite predvsem za namene premostitve dolgoročnih težav, saj je najemanje kratkoročnih kreditov za neprofitno organizacijo predrago.

V Sloveniji razpolagamo s pomanjkljivimi podatki o financiranju NVO. Obstoječi sistem spremljanja finančnega poslovanja ne omogoča ločevanja med javnimi in zasebnimi, profitnimi in neprofitnimi organizacijami in tudi ne ločevanja virov financiranja med različnimi področji. Kriterij, ki ga je mogoče uporabiti pri zbiranju finančnih podatkov o NVO, je šifra dejavnosti in na osnovi te je mogoče pridobiti le ločene podatke za pet različnih tipov društev. Ker pa so društva daleč najpomembnejši del sektorja NVO, je mogoče na osnovi analize finančnih podatkov zanje sklepati o položaju sektorja v Sloveniji.

Tabela 6: Struktura virov financiranja NVO v Sloveniji leta 1996 (v %)

VIRI FINANCIRANJA	%
Članarine	19,7
Prihodki iz neprofitne dejavnosti	10,5
Prihodki iz profitne dejavnosti	5,7
Prenos iz predhodnega obdobja	3,6
Donacije podjetij	14,3
Donacije posameznikov	9,6
Donacije fundacij	1,6
Donacije drugih skladov	0,7
Donacije sorodnih organizacij	1,6
Zapuščine	0,7
Subvencije občin	18,9
Dotacije države	6,7
Drugo	6,4
Skupaj	100

Opomba: Podatki so dobljeni na podlagi empirične raziskave, ki je združevala podatke iz Registra društev Ministrstva za notranje zadeve, Zavoda RS za statistiko, Agencije RS za plačilni promet in ankete na reprezentativnem vzorcu NVO v Sloveniji leta 1997 (Kolarič et al., 2002, str. 114).

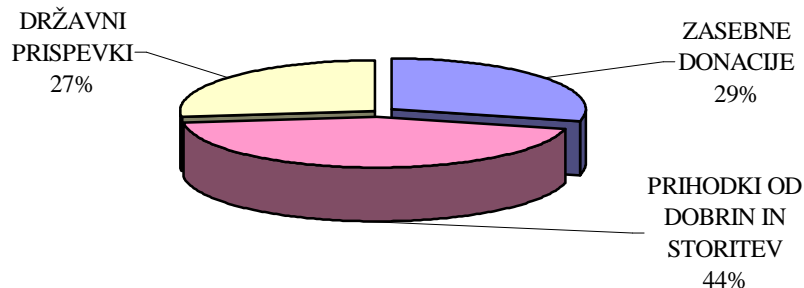
Vir: Kolarič et al., 2002, str. 124.

Struktura virov financiranja NVO v Sloveniji kaže, da so najpomembnejši posamični vir predstavljaše članarine (19,7%). Če dodamo še sredstva občanov kot donatorjev (9,6%), opazimo, da NVO skoraj 30% sredstev prejmejo z neposredno pomočjo članov oziroma privržencev. Ta podatek je tudi pokazatelj strukture organizacijskih oblik v slovenskem nevladnem neprofitnem sektorju, kjer prevladujejo društva, ki so članske organizacije. Drugi najpomembnejši posamični vir so bile subvencije občin (18,9%), ki omogočajo predvsem zaposlovanje v NVO za socialno varstvo (invalidske in humanitarne organizacije). Med tri glavne vire financiranja so spadale še donacije podjetij (14,3%).

Če te različne vire financiranja združimo v tri skupine, da lahko podatke mednarodno primerjamo, dobimo naslednjo strukturo virov financiranja v NVO v Sloveniji (Črnak Meglič, 2000, str. 150-152): najpomembnejši vir predstavljajo prihodki od dobrin in storitev (43,8%), na drugem mestu se nahajajo zasebne donacije (28,8%), sledijo državni prispevki

(27,3%), ki so le za malenkost nižji od zasebnih donacij. Glede na strukturo virov financiranja v tej raziskavi lahko Slovenijo uvrstimo med države, v katerih je za NVO značilen model dominacije prihodkov iz lastne dejavnosti¹⁴.

Slika 5: Povprečje virov financiranja NVO v Sloveniji v letu 1996

Vir: Črnak Meglič, 2000, str. 150.

Merjenje celotnega obsega vseh donacij v državi je zelo zahteven in težko izvedljiv postopek, saj bi morali zajeti različne vrste donacij v vseh organizacijah prejemnicah donacij. Če upoštevamo še vpetost države v mednarodne tokove, torej določen priliv sredstev iz tujih skladov in vse posredne ter neposredne odlive prebivalcev, podjetij in države v mednarodne organizacije v drugih državah, bi bil ta postopek merjenja še bolj otežen. Obstajajo lahko le ocene posameznih kategorij donacij na podlagi dobljenih odstotkov teh kategorij, ki bi jih pokazal vzorec v analizo zajetih NVO. Podobna raziskava večjega vzorca NVO v Sloveniji je bila izvedena leta 1996 in je pokazala prej omenjeno sestavo finančnih virov.

Znana je višina finančnih sredstev, ki jih država vsako leto nameni za delovanje NVO preko svojih pristojnih institucij in višina sredstev javnih skladov oz. fundacij. Večino javnih sredstev lahko NVO v Sloveniji pridobijo preko javnih razpisov ministrstev, občin, Zavoda za zdravstveno zavarovanje Slovenije (ZZZS), Republiškega zavoda za zaposlovanje in Zavoda za pokojninsko in invalidsko zavarovanje (ZPIZ). V obdobju 2001-2003 je opazen rahel trend naraščanja vladnih dotacij za NVO v vseh vladnih resorjih.

Tabela 7: Razdeljena finančna sredstva vladnih organov nevladnim neprofitnim organizacijam v Sloveniji od 2001 do 2003 (v milijonih SIT)

leto	mio SIT
2001	3.777,1
2002	6.186,8
2003	6.736,5

Vir: Mežnarič et al., 2004, str. 38.

¹⁴ Zaradi mednarodne primerljivosti raziskave so med prihodke iz lastne dejavnosti vključeni tudi prejemki od članarin, ki so v Sloveniji predstavljali kar 45% prihodkov iz lastne dejavnosti NVO.

Posredni vir državnega financiranja predstavljajo sredstva Loterije. Loterija Slovenije je pravna oseba javnega prava, ki upravlja s sredstvi, pridobljenimi s plačevanjem dajatev za prirejanje iger na srečo (Črnak Meglič, 2000, str. 158). Ta sredstva prejemata fundaciji FIHO in FŠO. Ker v Sloveniji ni poenotnega poimenovanja NVO in imajo hkrati državni organi različne postavke ter razporeditve sredstev za NVO, je v nadaljevanju navedena le okvirna vsota državnih dotacij po virih financiranja. Pri tem navajanju za leto 2003 niso vključene vse dotacije iz posameznih ministrstev, ki jih NVO dobijo za programe svojega delovanja.

Tabela 8: Okvirna vsota razporejenih neposrednih in posrednih sredstev države neprofitnim organizacijam v Sloveniji v letu 2003 (v milijonih SIT)

	mio SIT
ZPIZ	
neprofitne organizacije (javne in zasebne)	512,4
ZZZS	
neprofitne organizacije	971,8
FIHO	
invalidske organizacije	2.584,9
humanitarne organizacije	870,0
FŠO ¹⁵	
športna društva in dejavnosti	1.400,0
Skupaj	6.339,1

Vir: ZPIZ, ZZZS, FIHO, FŠO, 2005.

Slovenske NVO imajo možnost črpanja donacijskih sredstev tudi iz skladov Evropske unije. Že v predpristopnem obdobju so programi finančne pomoči EU omogočali finančno pomoč državam kandidatkam pri oblikovanju in demokratičnem delovanju civilne družbe. Podpora je bila namenjena tudi institucionalni krepitvi NVO. S podpisom Okvirnega partnerskega sporazuma 7. oktobra 1992 med Vlado RS in Evropsko komisijo o uresničevanju ukrepov na finančnem, tehničnem in v drugih oblikah sodelovanja je Slovenija postala prejemnica tehnične pomoči v okviru programa PHARE. Podpora tega programa je bila do leta 1997 namenjena državam kandidatkam kot sredstvo za prehod v tržno gospodarstvo, po tem letu pa kot pomoč na področju gospodarske in socialne povezanosti. V letu 1999 sta bila uvedena še program SAPARD, namenjen trajnostnemu razvoju kmetijstva in podeželja, ter program ISPA, ki pomaga pri urejanju prometne in okoljske infrastrukture.

Kot polnopravna članica ima Slovenija od 1. maja 2004 možnost sofinanciranja projektov svojih NVO iz strukturnih skladov EU, vendar morajo biti njihove aktivnosti opredeljene v Enotnem programskem dokumentu (EPD), ki je podlaga za črpanje sredstev strukturnih

¹⁵ Zajeta je vrednost celotnih razdeljenih sredstev FŠO, ki jih nameni tako športnim NVO kot tudi drugim subjektom za razvoj športne dejavnosti.

skladov EU. Med te se uvrščajo Evropski socialni sklad (ESF), Evropski sklad za regionalni razvoj (ERDF), Evropski kmetijski usmerjevalni in jamstveni sklad (EAGGF) ter Finančni instrumenti za usmerjanje ribištva (FIFG). Sredstva strukturnih skladov predstavljajo glavni vir financiranja EU, saj pomenijo kar 35% izdatkov evropskega proračuna in so namenjena uresničevanju ciljev strukturne politike (Šporar, 2003). Za NVO so pomembni ukrepi tehnične pomoči, ki podpirajo izvajanje strukturne pomoči s strani EU in sofinancirajo izmenjavo izkušenj ter informacij v zvezi s strukturnimi skladi. Namen tehnične pomoči je zagotoviti učinkovito izvajanje programov z zagotavljanjem osveščanja potencialnih prijaviteljev o programih in posameznih aktivnosti. Tehnična pomoč poteka predvsem v okviru dveh strukturnih skladov ERDF in ESF. Ta možnost omogoča prav NVO, da z izvajanjem svojega poslanstva obveščajo javnost ter z nasveti, izkušnjami ali dejanskim izvajanjem programov nudijo podporo pri pripravi, izvajanju in nadzoru aktivnosti. V obdobju 2004 - 2006 je Sloveniji iz strukturnih skladov na razpolago 237,5 milijonov evrov in 10,2 milijona evrov tehnične pomoči. Ob navedenih virih finančne podpore EU je potrebno poudariti še načelo dodatnosti, ki določa, da evropska sredstva dopolnjujejo strukturne izdatke držav članic in jih ne nadomeščajo, saj morajo uporabniki sredstev nujno zagotoviti sofinanciranje projektov še iz drugih virov (EPD, 2003, str. 199-212).

V Enotnem programskem dokumentu je posebej poudarjeno vključevanje NVO po načelu partnerstva v proces oblikovanja razvojnih politik na vseh ključnih družbenih področjih. Tako pričenjajo slovenske oblasti prevzemati utečene prakse v EU, kjer NVO aktivno prispevajo k razvoju posameznih politik, zakonodaje, nacionalnih programov in k reševanju vsakdanjih problemov. Pri humanitarnih NVO je eden od ciljev tudi promocija socialne vključenosti za doseg kakovostne socialne politike, ki bo povečevala integracijo vseh ljudi v ekonomsko in socialno življenje. Za podporo teh smernic je pomemben podprogram Evropskega socialnega sklada – EQUAL, pri katerem ima Slovenija v obdobju 2004 - 2006 na razpolago 5,7 milijonov evrov (Slovenija in EU, 2003, str. 100).

Na drugi strani ima Slovenija vse manjši priliv tujih donatorjev, saj naj bi dosegala že toliko visok standard, da lahko sama financira dejavnost nevladnega neprofitnega sektorja. Žal pa slovensko okolje, pravni okvir, davčne olajšave in pomen sektorja v družbi niso naklonjeni finančni stabilnosti NVO (SWOT analiza sektorja NVO v Prilogi 7, str. 5). Da bi se zmanjšala odvisnost posameznih organizacij od donatorskih sredstev in okrepila njihova avtonomnost, je potrebno spodbuditi notranje potenciale organizacije in začeti z izvajanjem različnih aktivnosti samofinanciranja. To bi lahko poimenovali današnji izziv NVO v Sloveniji, katerega je sprejelo le malo organizacij, saj še vedno veliko NVO raje sprejme sredstva donatorja, bogatega z viri, ne glede na to, če je podprti projekt v skladu z dolgoročnim delovanjem nevladne organizacije. S takšnim načinom delovanja ostajajo NVO čiste uporabnice sredstev, namesto da bi postale aktivne iskalke dodatnih virov (Čandek, 2002, str. 249-264).

V Sloveniji je značilna omejenost tretjega sektorja s strani javne politike, oddaljenost v sodelovanju med državo in omenjenim sektorjem ter odvisnost posameznih NVO (zlasti na

področju socialnega varstva) od javnega sektorja. Obstajajo razlike v aktivnostih in pomenu NVO glede na področje delovanja organizacij. Tretji sektor ima samo dopolnilno vlogo, ki je omejena na zapolnjevanje vrzeli v javnih storitvah. Med seboj so NVO nepovezane, sektorsko in regionalno razbite ter pogosto organizirane kot konkurenčna podjetja. Skromna javna finančna sredstva povzročajo veliko konkurenco med organizacijami nevladnega neprofitnega sektorja, ki bi po svoji naravi in poslanstvu sicer morale sodelovati in se dopolnjevati (Jadranje po nemirnih vodah managementa nevladnih organizacij, 2002, str. 12). Naravnost k sodelovanju je majhna, prav tako odprtost za interakcije. Velika večina slovenskih NVO ni udeležena v svetovnih in evropskih forumih, le nekaj jih je povezanih v mednarodne mreže NVO. Po vstopu Slovenije v EU je tudi zaradi priporočil Komisije po večji vključenosti NVO pri oblikovanju vladnih politik in ostalih družbeno pomembnih programih opazna večja pripravljenost države do partnerstva z NVO.

6. SKLEP

V svetu je v porastu število naravnih nesreč, vojnih konfliktov in drugih nepredvidljivih dogodkov, zato so potrebe po humanitarni pomoči velike. Države članice Evropske unije (EU), ki glede na povprečje razvitosti v svetu spadajo med razvite države, so hkrati z rastjo življenjskega standarda vse bolj krepile tudi zavezanost k mednarodnemu donatorstvu tistim, ki humanitarno pomoč potrebujejo najbolj. Prispevki posameznih držav neposredno ali prek mednarodnih institucij so pomenili pomemben doprinos pri izvajanju mednarodne politike podpore vseh pomoči potrebnih. Z ustanovitvijo skupnega Urada Evropske komisije za humanitarno pomoč (ECHO) je EU povečala učinkovitost in samo vrednost razdeljene humanitarne pomoči EU in dobila pomembno mednarodno vlogo. S partnerskim sodelovanjem z agencijami Organizacije združenih narodov (OZN), z nevladnimi neprofitnimi organizacijami (NVO) in z drugimi mednarodnimi humanitarnimi organizacijami lahko pokriva različne oblike in storitve pomoči. Z usklajevanjem delovanja z drugimi donatorji ECHO skrbi, da so akcije pomoči izvedene čim bolj učinkovito in da sredstva nameni najbolj ogroženim področjem, ne glede na njihovo medijsko pokritost.

Pomembno vlogo pri posredovanju sredstev donatorjev k neposredno prizadetim posameznikom imajo NVO, saj njihovi projekti dopolnjujejo vladne dejavnosti in dosegajo težje dostopne ciljne skupine. Ker so NVO specializirane v izvajanju pomoči na posameznih področjih, so s sklenitvijo partnerskega sporazuma z uradom ECHO o financiranju njihovih programov zadolžene za izvajanje storitev pomoči na terenu. Za stabilno delovanje si morajo NVO zagotoviti več različnih virov financiranja, zato si poleg državnih dotacij in prihodkov od prodaje dobrin in storitev prizadevajo za pridobitev večjega obsega donacij posameznikov in profitnih podjetij, ki po rezultatih mednarodne raziskave v izbranih državah dosega najnižji delež med omenjenimi skupinami virov. Po priporočilih Evropske komisije o krepitvi družbene vloge NVO skušajo države članice spodbujati obseg donatorstva tudi s stimulatивно davčno zakonodajo in z ozaveščanjem širšega okolja o

pomenu samih NVO ter o potrebi po pomoči manj razvitim področjem v svetu. Čeprav Evropska komisija pri tem uporablja več vrst mehanizmov izvajanja podpore, ti prebivalstvu EU še ne dajejo pravega občutka solidarnosti in pripadnosti isti skupnosti, kar pa je na tem občutljivem področju težko zagotoviti. Komisija teži k pospešitvi reform, s katerimi bi zagotovile večjo kvaliteto mednarodne razvojne pomoči, in spodbuja države članice k povečanju deleža bruto nacionalnega dohodka, ki ga kot posameznice namenjajo za mednarodno pomoč. Tako naj bi države članice EU še naprej imele aktivno vlogo pri usklajevanju sporazumov pomoči, sklenjenih pri Mednarodnem denarnem skladu (IMF), Svetovni banki in OZN ter z učinkovitejšimi lastnimi sporazumi povečevale prepoznavnost evropske razvojne in humanitarne pomoči.

Preko skupnega proračuna Unije svoj del k mednarodni pomoči prispeva tudi Slovenija. Ob tem posreduje humanitarno in razvojno pomoč z različnimi projekti, ki potekajo preko državnih organov, NVO in drugih mednarodnih humanitarnih organizacij, vendar bo morala glede na svojo raven razvitosti v prihodnosti status donatorke tudi po priporočilih Komisije še okrepiti in nameniti več sredstev za mednarodno pomoč. ECHO do sedaj še ni financiral aktivnosti slovenskih NVO. Te imajo možnost s pripravo ustreznih programov pridobiti sredstva iz skladov EU. NVO imajo v primerjavi s profitnimi organizacijami poseben status in so oproščene plačila davka za neprofitno dejavnost, s čimer jim država priznava funkcijo delovanja v javno dobro. Pri primerjavi rezultatov mednarodne raziskave ugotovimo, da v slovenskih NVO poteka v povprečju dokaj uravnoteženo črpanje finančnih virov. Preko zasebnih donacij so prejemale skoraj 30 odstotkov vseh virov, kar pomeni, da so slovenski posamezniki in podjetja naklonjeni doniranju. To dejstvo je verjetno še doprineslo k odločitvi države, da niso potrebne dodatne vzpodbude fizičnih in pravnih oseb za donatorstvo. Tako je bila pri dohodnini davčna olajšava, v katero je vključeno tudi darovanje prispevkov fizičnih oseb v posebne namene, leta 2004 za odstotno točko celo znižana. Pričakovati je, da se bo v Sloveniji z ureditvijo statusa NVO in s spodbujanjem njihovega vključevanja v različna področja družbenega življenja okrepila vloga NVO in s tem tudi skladnejši razvoj same družbe.

LITERATURA

1. Čandek Sonja: Tehnike iskanja in načrtovanja pridobivanja sredstev – dotacij, donacij v neprofitnem sektorju. Jelovac Dejan, ur., Jadranje po nemirnih vodah menedžmenta nevladnih organizacij. Ljubljana : Radio Študent, Študentska organizacija Univerze v Kopru, Visoka šola za management, 2002, str. 249-264.
2. Črnak Meglič Andreja: Vpliv (tipa) držav blaginje na obseg in vlogo neprofitno-volonterskega sektorja v sodobnih družbah. Doktorska disertacija. Ljubljana : Fakulteta za družbene vede, 2000. 243 str.
3. Dimovski Vlado: Management neprofitnih organizacij. Management: Nova znanja za uspeh. Radovljica : Didakta, 2002, str. 695-737.
4. Granger Benoit, Lloyd Peter, Shearman Claire: The Third System, Employment and Local Development. Volume 3–Tools to Support the Development of the Third System. 104 str.
[URL:http://europa.eu.int/comm/employment_social/empl_esf/3syst/vol3_en.pdf], 1999.
5. Hrovatin Nevenka: Ekonomski vidiki menedžmenta nevladnih organizacij. Jelovac Dejan, ur., Jadranje po nemirnih vodah menedžmenta nevladnih organizacij. Ljubljana : Radio Študent, Študentska organizacija Univerze v Kopru, Visoka šola za management, 2002, str. 71-92.
6. Hvalič Simona, Ramovš Jože, Ramovš Ksenija: Third Sector in Slovenia. National Report. Ljubljana : Inštitut Antona Trstenjaka. 15 str.
[URL: <http://www.inst-antonatrstenjaka.si/euroset-tretji.html>], 2002.
7. Jadranje po nemirnih vodah managementa nevladnih organizacij. Ljubljana : Radio Študent, Študentska organizacija Univerze v Kopru, Visoka šola za management, 2002. 351 str.
8. Jeraj Julij: Sistem Organizacije združenih narodov za pomoč ob nesrečah – UN Disaster Response System. Ujma, Ljubljana : Ministrstvo za obrambo, 1998, 12, str. 230-232.
9. Kline Mihael, Velikonja Jure: Trg donatorstva. Neprofitni management, Nova Gorica : Educa, 1997, str. 29-40.
10. Kolarič Zinka, Črnak-Meglič Andreja, Vojnovič Maja: Zasebne neprofitno-volonterske organizacije v mednarodni perspektivi. Ljubljana : Založba FDV, 2002. 186 str.
11. Kotler Philip, Andreasen Alan R.: Strategic Marketing for NonProfit Organizations. 5th Edition. New Jersey : Prentice Hall, 1996. 632 str.
12. Kraševac-Ravnik Erna: Varovanje zdravja posebnih družbenih skupin v Sloveniji. Ljubljana : Inštitut za varovanje zdravja Republike Slovenije in Slovenska fondacija, 1996. 248 str.
13. Mixer Joseph: Principles of Professional Fundraising. Useful Foundations for Successful Practice. 1st Edition. San Francisco : Joseey-Bass, 1993, str. 5-74.
14. Moussis Nicolas: Evropska unija : pravo, ekonomija, politike. 8. izdaja. Ljubljana : Littera picta, 1998, 575 str.
15. Moussis Nicolas et al.: Access to European Union - Law, Economy, Politics. 12th revised Edition. Rixenart : European Study Service, 2003. 564 str.

16. Novak Jani: Odnos države do obrobni skupin prebivalstva. Diplomsko delo. Ljubljana : Ekonomska fakulteta, 2001. 40 str.
17. Salamon Lester M., Anheier Helmut K.: Defining the NonProfit Sector. A Cross-National Analysis. Manchester and New York : Manchester University Press, XIII, 1997. 526 str.
18. Salamon Lester M., Anheier Helmut K.: The Emerging NonProfit Sector. An Overview. Johns Hopkins Nonprofit Sector series. Manchester and New York : Manchester University Press, 1996. 168 str.
19. Srebot Cvetka: Nepridobitni sektor v Sloveniji in njegovo financiranje. Diplomsko delo. Ljubljana : Ekonomska fakulteta, 2003. 49 str.
20. Škafar Valentina: Prihodnost nevladnih organizacij v Evropski uniji. Diplomsko delo. Ljubljana : Fakulteta za družbene vede, 2004. 66 str.
21. Špilak Simona: Stališče Evropske unije do nevladnih organizacij. Diplomsko delo. Ljubljana : Ekonomska fakulteta, 2000. 49 str.
22. Trstenjak Verica: Pravne podlage nevladnih organizacij v Sloveniji. Neprofitni management, Nova Gorica, 1 (1998), (2/3), str. 59-61.
23. Trunk Širca Nada: Management nepridobitnih organizacij. Koper : Visoka šola za management. 1998. 136 str.
24. Vrhovšek Jože: Kdo lahko opravlja pridobitno dejavnost. Finance, Ljubljana, 1999, 58, str. 7.
25. Weiss Thomas George et al.: NGOs, the UN and Global Governance. Boulder : Lynne Rienner, Thomas J. Watson, Jr. Institute for International Studies, 1996. 250 str.
26. 10 let Slovenije v Združenih narodih. Slovenia's 10 Years in The United Nations. Ljubljana : Ministrstvo za zunanje zadeve, 2002. 159 str.

VIRI

1. Center Evropa, Informacijski center Predstavništvo Evropske komisije v Sloveniji. [URL:http://www.evropska-unija.si/pages/evropska_unija/eu_svet/okolje_clovekoljubna_pomc.html], 25. 7.2004.
2. Človekoljubna pomoč EU (EU. Dejavnosti. Človekoljubna pomoč). [URL: <http://europa.eu.int/scadplus/leg/en/lvb/r1000.htm>], 25.9.2003.
3. ECHO Annual Review 2002 – Responding to New Needs. Luxemburg : Office for Official Publications of the European Community, 2003. 32 str.
4. ECHO Annual Review 2003 – Protecting the Humanitarian Space. Luxemburg : Office for Official Publications of the European Community, 2004. 32 str.
5. ECHO Annual Reviews 1999-2004. [URL: http://europa.eu.int/comm/echo/information/publications/annual_reviews_en.htm], 8.4.2005.
6. ECHO at Glance. Luxemburg : Office for Official Publications of the European Community, 2003. 13 str.

7. ECHO Documents.
[URL:http://europa.eu.int/comm/echo/information/publications/documents_en.htm], 8.4. 2004.
8. ECHO, FAQ (Fracently Asked Questions).
[URL: http://www.europa.eu.int/comm/echo/presentation/faq_en.htm], 15.4.2004.
9. ECHO Financiranje.
[URL:http://www.europa.eu.int/comm/echo/finances/echos_finances_en.htm], 2004.
10. ECHO Partnerji.
[URL: http://europa.eu.int/comm/echo/statistics/echo_partners_en.htm], 25.7.2004.
11. ECHO Partnerski sporazum z NVO.
[URL: http://www.europa.eu.int/comm/echo/partners/fpa_ngos_en.htm], 25.7.2004.
12. ECHO Proračun.
[URL: http://www.europa.eu.int/comm/echo/finances/budget_en.htm], 16.5.2004.
13. ECHO Statistics.
[URL: http://europa.eu.int/comm/echo/statistics/echo_en.htm], 16.5.2004.
14. ECHO Statistics.
[URL: http://europa.eu.int/comm/echo/statistics/echo_en.htm], 25.1.2005.
15. EPD - Enotni programski dokument Republike Slovenije 2004-2006. Ljubljana : Vlada RS, december 2003. 282 str.
16. Euractiv. Gospodarska zbornica Slovenije.
[URL: <http://www.gzs.si/euractiv/arhivnovic.asp>], 9.5.2005.
17. Financiranje nujnih humanitarnih operacij.
[URL: http://europa.eu.int/comm/dgs/humanitarian_aid/index_en.htm], 9.5.2004.
18. FIHO - Fundacija za financiranje invalidskih in humanitarnih organizacij v Republiki Sloveniji. [URL: <http://www.gov.si/fiho>], 8.4.2005.
19. FŠO – Fundacija za financiranje športa v Sloveniji.
[URL: <http://www.fundacijazasport.org/03-sredstva/2003.asp>], 8.4.2005.
20. ICRC- International Committee of the Red Cross (Mednarodni svet Rdečega križa).
[URL: <http://www.icrc.org/eng/ihl>], 16.4.2004.
21. Mežnarič Irma, Emeršič Mojca, Selišnik Irena: Analiza vključevanja nevladnih organizacij v pripravo in izvajanje politik. Delovno gradivo. Ljubljana. [URL: http://www.cnvos.si/download/Aktualno/Vladna_analiza/drugo_fazno_poročilo.doc], april 2004.
22. Ministrstvo za gospodarstvo RS.
[URL: http://www.mg-rs.si/indexn.php akcija=cela&id_novica=406], 31.3.2005.
23. Ministrstvo za notranje zadeve RS. Registrirana društva.
[URL: http://www.mnz.si/si/upl/urupnot/drustva_pregled_2004.doc], 8.4.2005.
24. OCHA - United Nations Office for the Coordination of Humanitarian Affairs (Urad Združenih narodov za usklajevanje humanitarnih dejavnosti).
[URL: <http://ochaonline.in.org>], 19.4.2004.
25. Predlogi projektov ECHO partnerjev.
[URL: http://www.europa.eu.int/comm/echo/partners/proposal_en.htm], 16.5.2004.

26. Predlog zakona o humanitarnih organizacijah (ZHO) (Poročevalec Državnega zbora RS, 32/2003).
27. Programi zunanje pomoči EU. [URL: http://www.evropska-unija.si/pages/evropska_unija/eu_svet/skupna_zunanja_varnostna_politika.html], 25.7.2004.
28. Rdeči križ Slovenije. [URL: <http://www.rks.si>], 4.8.2004.
29. ReliefWeb-A Project of the United Nations Office for the Coordination of Humanitarian Affairs (OCHA), Major donors. [URL: <http://www.reliefweb.int/w/rwb.nsf>], 19.4.2004.
30. Slovenija in EU: o pogajanjih in njihovih posledicah. Ljubljana : Urad Vlade RS za informiranje, 2003. 150 str.
31. Statistični letopis 2004. SURS-Statistični urad RS. [URL: http://www.stat.si/letopis/2004/03_04/03-05-04.xls], 8.4.2005.
32. Strategija systemskega razvoja nevladnih organizacij v Sloveniji za obdobje 2003-2008. 97 str. [URL: <http://www.zveza-kds.si/strategijanvo2003-2008.pdf>], 2003.
33. Strategija za človekoljubno pomoč urada ECHO za leto 2004. Evropska komisija. ECHO. 18 str. [URL: http://www.europa.eu.int/comm/echo/information/strategy/index_en.htm], 2003.
34. Šporar Primož: Strokovne podlage za program vključevanja nevladnih organizacij v pripravo, izvedbo in vrednotenje razvojnih strateških dokumentov RS. [URL: [http://www.cnvos.si/download/DRP/strokovnapodlaga\(65\).doc](http://www.cnvos.si/download/DRP/strokovnapodlaga(65).doc)], marec 2003.
35. The European Union and the World. European Commission. Luxemburg : Office for the Official Publications of the European Communities, 2001. 35 str.
36. The European Union at the United Nations. Humanitarian Aid. Closer Relations with the UN System. Documents. [URL: http://europa-eu-un.org/documents/infopack/en/EU-UNBrochure-7_en.pdf], 1.5.2004.
37. UN – United Nations (Organizacija združenih narodov). [URL: <http://www.unsystem.org/index.htm>], 19.4.2004.
38. UNICEF, Slovenski odbor za UNICEF. [URL: http://www.unicef.si/main/zbrana_sredstva.wlgt], 8.4.2005.
39. Uredba Sveta EU o humanitarni pomoči, št. 1257/96. [URL: http://www.europa.eu.int/smartapi/cgi/sga_doc], 20.6.1996.
40. Viri financiranja NVO. PIC - Pravno-informacijski center nevladnih organizacij. [URL: http://www.pic.si/nvo/Viri_financiranja.pdf], 20.5.2005.
41. V večji svobodi: za razvoj, varnost in človekove pravice za vse. Nadgradnja rezultatov Vrha tisočletja. Poročilo generalnega sekretarja OZN. [URL: http://www.gov.si/mzz/zunanja_poli/UN_report_largerfreedom1_clean.doc], 21.3.2005.
42. World Health Organisation Regional Office for Europe (Svetovna zdravstvena organizacija za Evropo). [URL: <http://www.euro.who.int/emergencies>], 19.4.2004.
43. Zakon o davkih občanov (Uradni list RS, št. 8/1991).
44. Zakon o davku od dohodkov pravnih oseb (Uradni list RS, št. 17/2005).
45. Zakon o davku na dodano vrednost (Uradni list RS, št. 89/98).
46. Zakon o dohodnini (Uradni list RS, št. 17/2005).
47. Zakon o društvih (Uradni list RS, št. 60/95).

48. Zakon o gospodarskih družbah (Uradni list RS, št. 30/1990).
49. Zakon o humanitarnih organizacijah (ZHO) (Uradni list RS, št. 98/2003).
50. Zakon o ratifikaciji Evropske konvencije o priznavanju pravne osebnosti mednarodnih nevladnih organizacij (Uradni list RS, MP, št. 13/93).
51. Zakon o Rdečem križu Slovenije (Uradni list RS, št. 7/93).
52. Zakon o socialnem varstvu (Uradni list RS, št. 54/92 in dopolnitve).
53. Zakon o ustanovah (Uradni list RS, št. 60/95).
54. Zakona o varstvu pred naravnimi in drugimi nesrečami (Ur. list RS, št. 64/94).
55. Zakon o zavodih (Uradni list RS, št. 12/91, 55/92, 13/93, 45/94, 8/96, 31/00, 36/00).
56. ZPIZ - Zavod za pokojninsko in invalidsko zavarovanje Slovenije.
[URL: http://www.zpiz.si/iso/letno_poročilo/index.html], 8.4.2005.
57. ZZZS - Zavod za zdravstveno zavarovanje Slovenije.
[URL: http://www.zzzs.si/zzzs/info/egradiva.nsf/Porocilo_pog4-2del.pdf], 8.4.2005.

SLOVARČEK

ACP countries	afriške, karibske in pacifiške države (večina nekdanjih kolonij držav EU)
Committee of Representatives of the Member States	Odbor predstavnih držav članic
DIPECHO - ECHO's disaster preparedness and prevention programme	ECHO program pripravljenosti in zaščite pred nesrečami
European Commission's Humanitarian Aid Office (ECHO)	Urad Evropske komisije za humanitarno pomoč
European Community/United Nations Financial and Administrative Framework Agreement (FAFA)	Okvirni finančni in upravni sporazum med EU in OZN
European Development Fund (EDF)	Evropski razvojni sklad (ERS)
Framework Partnership Agreement (FPA)	Okvirni partnerski sporazum (OPS)
Inter-Agency Standing Committee (IASC)	Stalni medagencijski komite za humanitarne zadeve
International Bank for Reconstruction and Development (IBRD)	Svetovna banka za obnovo in razvoj
International Committee of the Red Cross and Red Crescent Societies (ICRC)	Mednarodni svet Rdečega križa in Rdečega polmeseca
International Development Association (IDA)	Mednarodno združenje za razvoj
International Federation of the Red Cross (IFRC)	Mednarodna federacija Rdečega križa
International Organisation for Migration (IOM)	Mednarodna organizacija za migracije
Non-governmental Organization (NGO)	nevladna neprofitna organizacija (NVO)
Office for the Coordination of Humanitarian Affairs (OCHA)	Urad ZN za usklajevanje humanitarnih dejavnosti
refugee	begunec
United Nations Development Programme (UNDP)	Razvojni programi Združenih narodov
UN Emergency Relief Coordinator (ERC)	usklajevalec ZN za nujno pomoč
Under Secretary general for Humanitarian Affairs	Podsekretar OZN za humanitarne zadeve
United Nations Children's Fund (UNICEF)	Sklad Združenih narodov za pomoč otrokom
UN Disaster Assessment and Coordination Team (UNDAC)	Skupina ZN za oceno nesreč in usklajevanje
UN Disaster Management Team (UNDMT)	Skupina ZN za usklajevanje pomoči
UN High Commissioner for Refugees (UNHCR)	Urad visokega komisarja ZN za pomoč beguncem
UN High Commissioner for Human Rights (UNHCHR)	Urad visokega komisarja ZN za človekove pravice
World Food Programme (WFP)	Svetovni program za prehrano
World Health Organisation (WHO)	Svetovna zdravstvena organizacija

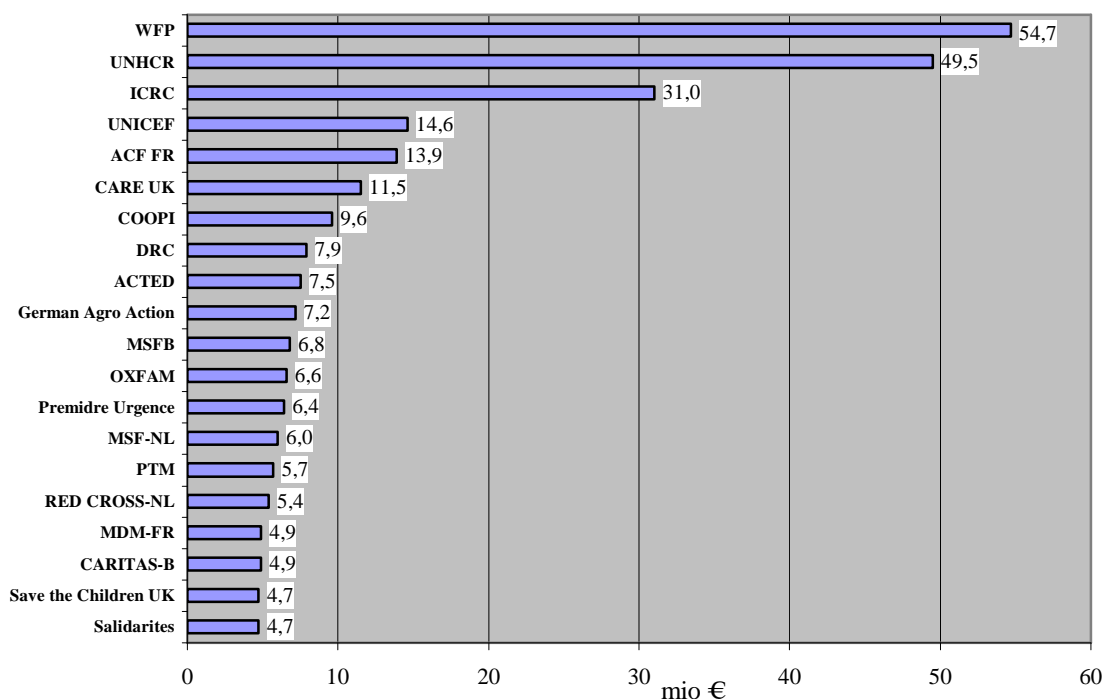
PRILOGE

KAZALO PRILOG

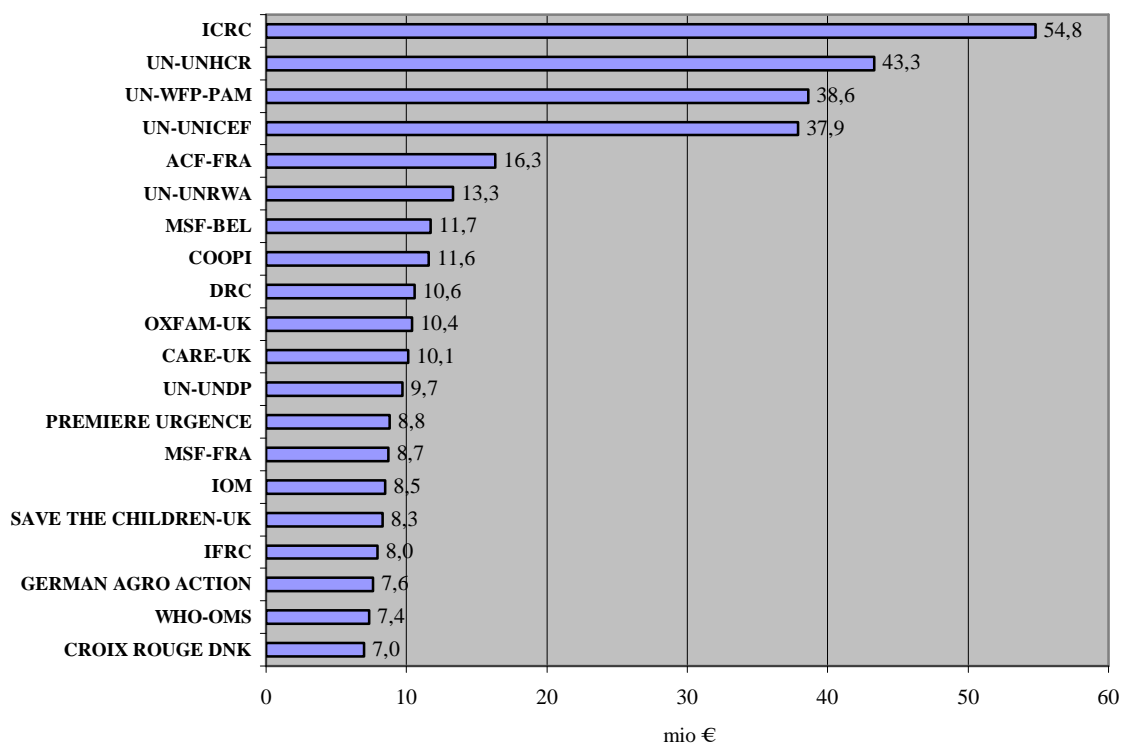
PRILOGA 1: Razdelitev ECHO sredstev najpomembnejšim partnerjem v letu 2002.....	1
PRILOGA 2: Razdelitev ECHO sredstev najpomembnejšim partnerjem v letu 2003.....	1
PRILOGA 3: Organizacija Urada Evropske komisije za humanitarno pomoč (ECHO).....	2
PRILOGA 4: Razdeljena sredstva humanitarne pomoči EU po regijah v letu 2003.....	2
PRILOGA 5: Finančne odločitve ECHO za humanitarno pomoč po državah in regijah v letu 2003.....	3
PRILOGA 6: Sistem OZN za usklajevanje humanitarne pomoči na mednarodni ravni.....	4
PRILOGA 7: SWOT analiza nevladnega neprofitnega sektorja v Sloveniji.....	5
PRILOGA 8: Število registriranih društev za pomoč v Sloveniji v letu 2003.....	6
PRILOGA 9: Dobrodelne organizacije v Sloveniji, ki jim je za leto 2005 FIHO namenila sredstva.....	6

PRILOGA 1: Razdelitev ECHO sredstev najpomembnejšim partnerjem v letu 2002
(v milijonih evrov)

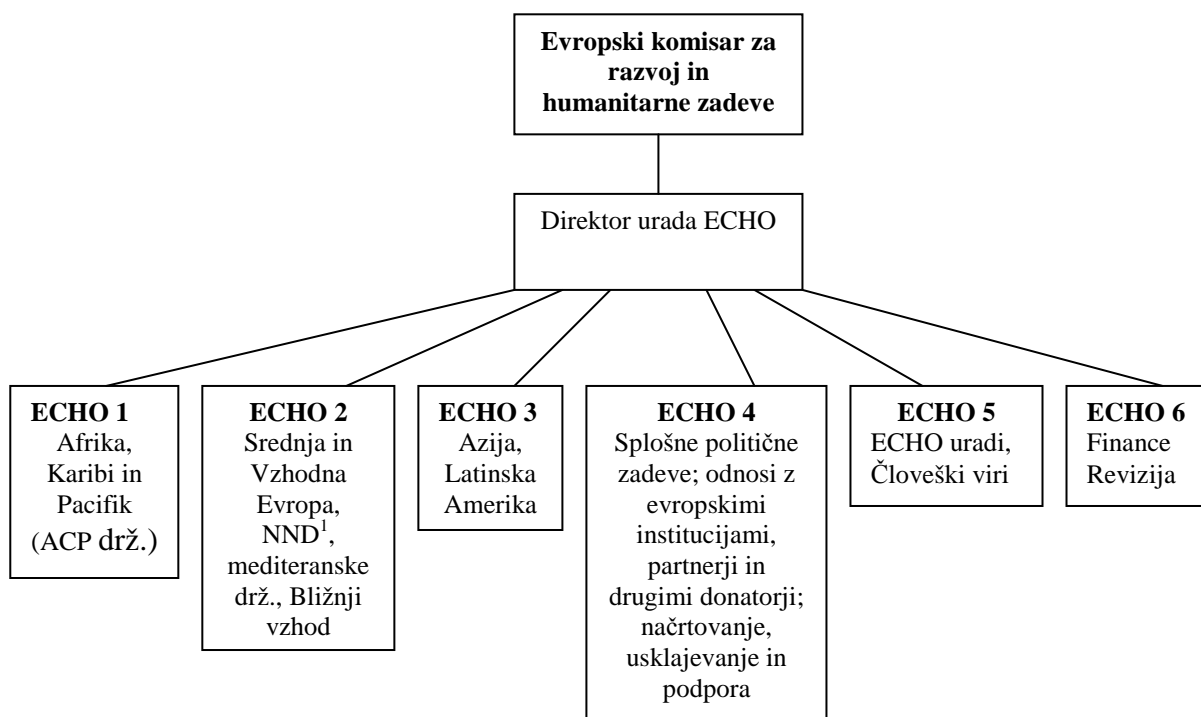
Vir: ECHO Partnerji, 2004.

PRILOGA 2: Razdelitev ECHO sredstev najpomembnejšim partnerjem v letu 2003
(v milijonih evrov)

Vir: ECHO Partnerji, 2004.

PRILOGA 3: Organizacija Urada Evropske komisije za humanitarno pomoč (ECHO)

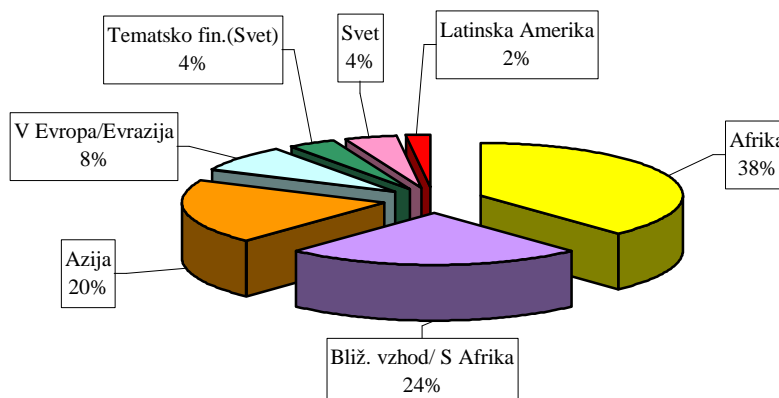

Opomba:

¹ NND - nove neodvisne države: Armenija, Azerbajdžan, Belorusija, Gruzija, Kazahstan, Kirgizistan, Moldavija, Rusija, Turkmenistan, Ukrajina, Uzbekistan.

Vir: ECHO Annual Review 2003, str. 23.

PRILOGA 4: Razdeljena sredstva humanitarne pomoči EU po regijah v letu 2003
(skupno 600.349.000 €)

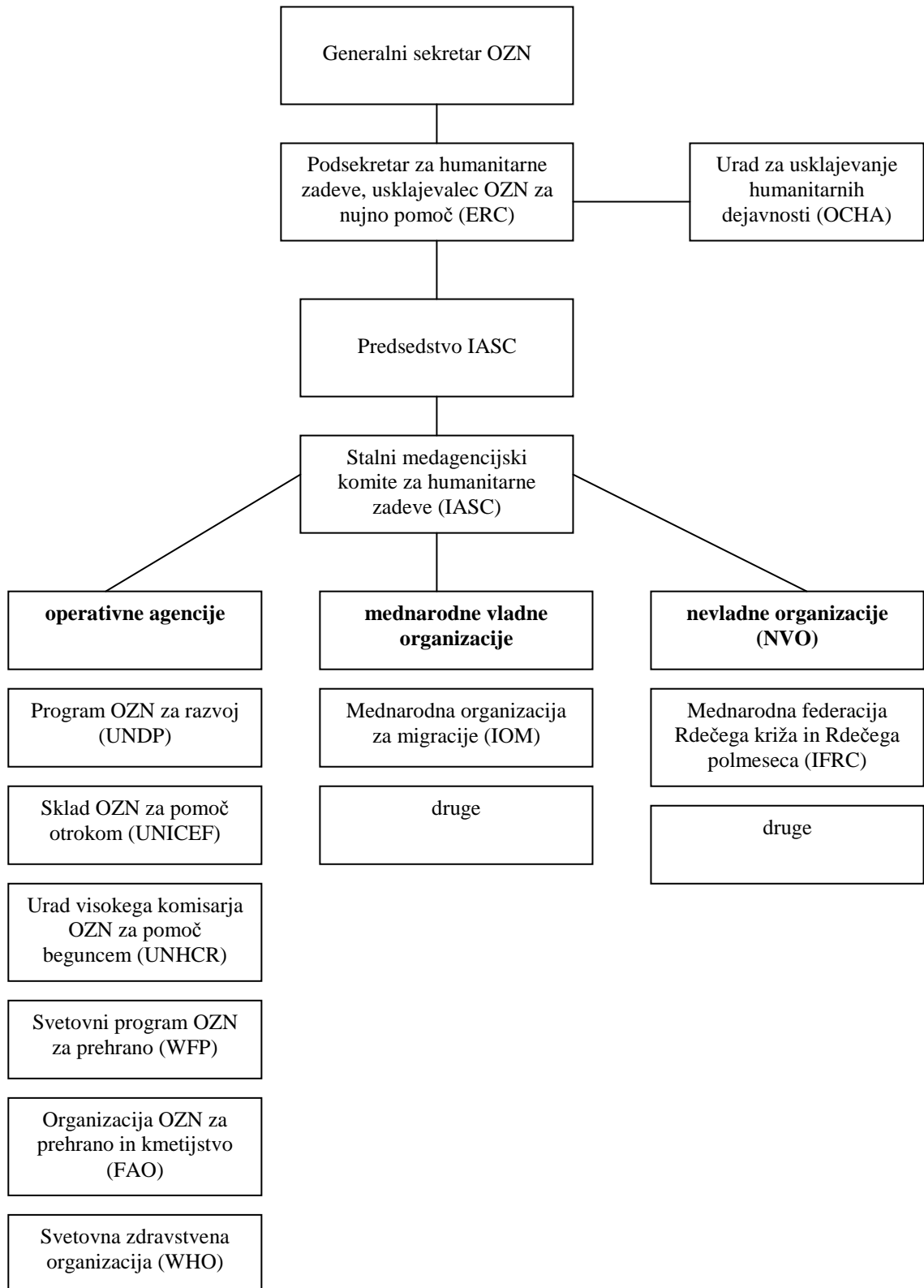
Vir: ECHO Annual Review 2003, str. 21.

PRILOGA 5: Finančne odločitve ECHO za humanitarno pomoč po državah in regijah leta 2003 (v evrih)

DRŽAVA/SUB-REGIJA	odločitve v €	DRŽAVA/SUB-REGIJA	odločitve v €
AFRIKA, KARIBI, PACIFIK	225.285.000	AZIJA	116.949.000
Angola	21.980.000	Afganistan	54.000.000
Burkina Faso	600.000	Kambodža	4.000.000
Burundi	15.000.000	Kitajska/Tibet	4.000.000
Centralna afriška republika	1.000.000	Vzhodni Timor	2.000.000
Čad	2.000.000	Indija	2.650.000
Eritreja	1.300.000	Indonezija	3.500.000
Etiopija	2.000.000	Iran	839.000
Gvineja	16.000.000	Laos	1.700.000
Kongo (Demok. republika)	44.000.000	Mjanmar/Burma	5.320.000
Kongo	4.000.000	Nepal	4.000.000
Lesoto	250.000	Severna Koreja	17.000.000
Liberija, Sierra Leone	8.000.000	Pakistan	1.000.000
Malawi	1.190.000	Filipini	1.000.000
Mali	500.000	Šri Lanka	8.100.000
Namibija	300.000	Tajska	6.240.000
Niger	345.000	Sars/regijsko	1.600.000
Obala slonove kosti	5.740.000		
Somalija	9.000.000	LATINSKA AMERIKA	10.111.000
Sudan	22.000.000	Argentina	1.385.000
Swazi	910.000	Kolumbija	8.000.000
Tanzanija	24.000.000	Ekvador	206.000
Uganda	8.000.000	Salvador	130.000
Zambija	1.630.000	Gvatemala	130.000
Zimbabve	25.740.000	Honduras	130.000
Dominikanska rep.	900.000	Nikaragva	130.000
Haiti	80.000		
Fidži	420.000	DIPECHO	12.000.000
ECHO leti	8.400.000	države Andov	4.000.000
		Centralna Azija	3.000.000
VZHODNA EVROPA/AZIJA	46.860.000	Južna Azija	2.500.000
Gruzija	2.200.000	Karibi	2.500.000
Mongolija	1.000.000		
Severni Kavkaz (Čečenija)	26.000.000	Tematsko financ. (Svet)	23.196.000
Tadžikistan	10.000.000	UNHCR	11.000.000
Z Balkan (Srbija in Črna Gora)	7.660.000	UNICEF	996.000
		OCHA	1.200.000
BLIŽNJI VZHOD/S AFRIKA	144.282.000	ICRC	10.000.000
Irak	97.139.000	Drugo financiranje	21.666.000
Bližnji vzhod (Palestina)	38.000.000	ECHO območni strokovnjaki	12.037.000
Alžirija/begunci v zahod. Sahari	7.143.000	ECHO območni uradi	4.880.000
Jemen	2.000.000	Revizije, ocene, študije, drugo	4.749.000
ECHO Skupaj	600.349.000		

Vir: ECHO Annual Review 2003, str. 21.

PRILOGA 6: Sistem OZN za usklajevanje humanitarne pomoči na mednarodni ravni

Vir: Jeraj, 1998, str. 231.

PRILOGA 7: SWOT analiza nevladnega neprofitnega sektorja v Sloveniji

a) Prednosti nevladnega neprofitnega sektorja

- fleksibilnost, vzdržljivost, inovativnost, kreativnost in iznajdljivost,
- finančna učinkovitost,
- socialni kapital (ekspertno znanje in izkušnje),
- neodvisnost,
- mednarodno sodelovanje,
- Strategija NVO 2003-2008.

b) Slabosti nevladnega neprofitnega sektorja

- finančna nestabilnost,
- slaba promocija dela NVO,
- slaba organiziranost sektorja (nerazvite informacijske, komunikacijske, managerske forme), razdrobljenost ali slaba povezanost,
- slabo sodelovanje in povezanost z vladnimi organizacijami,
- izgubljanje motivacije in elana (izčrpavanje),
- težavnost merjenja učinkovitosti in kvalitete posameznih NVO in sektorja.

c) Priložnosti nevladnega neprofitnega sektorja

- (načelna) pripravljenost Vlade RS za sodelovanje,
- finančna sredstva iz EU,
- izdelava vladnega strateškega dokumenta za NVO,
- sodelovanje v organih odločanja EU,
- vzpostavljena struktura za NVO na strani vlade (nacionalni koordinator za NVO, neformalna skupina za sodelovanje z NVO, Komisija vlade za sodelovanje z NVO).

d) Nevarnosti nevladnega sektorja

- nedefiniran status sektorja in pojma,
- nedorečena zakonodaja (statusna, davčne olajšave),
- negativen odnos države do NVO,
- neprepoznavnost NVO v družbi,
- neučinkovito delovanje Komisije vlade za sodelovanje z NVO.

Vir: Strategija sistemskega razvoja nevladnih organizacij v Sloveniji za obdobje 2003-2008, povzetek, 2003.

PRILOGA 8: Število registriranih *društev za pomoč* v Sloveniji na dan 31.12.2003

Vrsta društev	
1. GASILSKA DRUŠTVA	1507
2. DRUŠTVA RDEČEGA KRIŽA	59
3. INVALIDSKA DRUŠTVA	221
4. DRUŠTVA PRIJATELJEV MLADINE	217
5. DRUŠTVA OBOLELIH	129
6. DRUŠTVA ZA POMOČ IN SAMOPOMOČ	319
7. DRUŠTVA LIONS IN ROTARY	76
DRUŠTVA ZA POMOČ LJUDEM (Skupaj)	2643

Vir: Ministrstvo za notranje zadeve RS, 2005.

PRILOGA 9: Dobrodelne organizacije v Sloveniji, ki jim je za leto 2005 fundacija FIHO namenila sredstva (v milijonih SIT)

	SPLOŠNE DOBRODELNE ORGANIZACIJE	mio SIT
1.	Rdeči križ Slovenije	216,7
2.	Slovenska KARITAS	183,3
3.	OZARA-Nacionalno združenje za kakovost življenja	109,5
4.	ŠENT-Slovensko združenje za duševno zdravje	108,0
5.	Planinska zveza Slovenije-Gorska reševalna služba	67,0
6.	Slovensko društvo HOSPIC	39,2
7.	Slovenska filantropija	30,7
8.	Evangeličanska humanitarna organizacija, EHO podpornica	18,2
9.	Društvo za nenasilno komunikacijo	13,9
10.	Društvo »Projekt Človek«	12,5
11.	UP- Slovensko društvo za pomoč zasvojenecem in njihovim svojcem	9,8
12.	Zveza prijateljev mladine	9,5
13.	Združenje za socialno gerontologijo in gerontagogiko	9,2
14.	ALTRA-Odbor za novosti v duševnem zdravju	8,6
15.	Društvo UNICEF	8,3
16.	NOVI PARADOKS-Slovensko društvo za kakovost življenja	7,2
17.	Društvo za zdravje srca in ožilja	6,4
18.	Društvo za pomoč osebam z govornimi motnjami Vilko Mazi	6,2
19.	Zveza Slovenskih društev za boj proti raku	5,4
20.	Društvo BARKA	4,6
21.	EUROPA DONNA-Slovensko združenje za boj proti raku dojk	4,5
22.	Društvo na srcu operiranih	3,3
23.	Gerontološko društvo Slovenije	2,4
24.	Društvo ADRA	2,4
25.	Društvo ODMEV	1,3
26.	HUMANA-Združenje svojcev pri skrbi za mentalno zdravje	1,1
27.	Društvo za življenje brez nasilja	1,0
28.	Društvo mladinski ceh	1,0
29.	Društvo DrogArt	1,0
30.	Društvo Odsev se sliši	1,0
31.	Društvo Regionalna varna hiša Celje	1,0
	Skupaj	894,380

Vir: FIHO, 2005.